

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 47 | NELJAPÄEV, 7. MÄRTS 2013

ajaleht.epl.ee

Foto: Reuters / Scanpix

Diktaatori pärand uutele põlvedele – odav bensiin ja okastraat

14 aastat Venezuelat valitsenud president Hugo Chávez jätab riigi elanikele vastaka pärandi. Ehkki tal õnnestus tänu naftadollaritele Venezuelas palju inimesi vaesusest välja aidata, kasvas kuritegevus lausa kolmekordselt. Selle tulemusena on Venezuela ühiskond praeguseks justkui lõhki kistud. **lk 8**

Elektriautode kehv tulemus

Mullu vuras keskmise ametniku elektriauto vaid 227 kilomeetrit, mis on kolm korda väiksem kui keskmise sõiduauto aastane läbisõit. **lk 2-3**

Kiisler tahab teha haldusreformi nelja aastaga

Lennuka plaani järgi loodaks Eesti kaardile 50 tömbekeskust. Poliitiline kokkulepe küll, aga kas ka võimalik tegelikkuses ära teha? **lk 4**

Maadlejad protestivad

Maailma maadlejad lausa nälgivad, et teatada: maadluse olümpiakavast välja jätmine on vale. **lk 16**

Lillerõõmu kõigile naistele!

Kodumaine tulp
2,99
kimp 7 tk

Potiroos
2,99
pott Ø 12 cm

Asalea
2,99
pott Ø 12 cm

Tuhanded kevadvärsked
lilled ja kümned kingitused
ootavad naiti.

Tule ja vali säravad
ning õiteküllased
naistepäevakingid
Hortest.

Naistepäeval, 8. märtsil avame aianduskeskuse kell 8.00. Pakkumine kehtib, kuni kaup jätkub.

 Seljaku 4b, Laagris Pärnu mnt ääres Tallinna linna piiril,
E-R kl 10-20, L-P 10-18

HORTES
Elamuste aed

●●● Läti lihatootja plaanib turule tuua hobuselihaist vorsti.
●●● Vandenõuteooria USA-vastaste vasakpoolsete riigijuhtide vähki haigestumisest kogub tuure.

Maksikirja mõõtude muutmine lööb kukrule

Eesti Posti tehtud muudatuse tõttu kallines väikes-te postisaadetiste saatmine kohati mitmekordselt.

Harry Tuul
harry.tuul@epl.ee

Jaauanuaris saabus Eesti Postist pealiskaudsel vaatlusel vähe-ütlev pressiteade, et Eesti Post muudab 1. märtsist riigisisesse maksikirja mõõtmeid. Paljude teenuse kasutajate üllatuseks selgus, et suurima lubatud kirja mõõtmed vähenesid nii, et osa seni maksikirjaga teele pandud saadetisi tuleb nüüd saata pakiga. Paki hind võib aga olla kordi kõrgem, kui see oli maksikirjal. Kui otsida kõige kõnekamat näidet, siis üks pettunud klient tõi välja, et väikese, kuni 250 g kaaluva, kuid paksema kui 2 cm asja saatmise hind kasvas 0,90 eurolt 2,59-le ehk peaaegu kolm korda.

Harjumuste muutmine

Samas ei ole Eesti Post varjanud, et soovib inimeste käitumisharjumuste muutust. Juba jaanuari keskel kommenteeris muudatust postiteenuste divisjoni juht Jaan Väinul ausalt: „Pärast muudatusi saab maksikirjast sõnumite ja õhemate trükiste edastamiseks mõeldud teenus, soodsaim viis saadetisi edastada on Post24 pakiautomaatide vahendusel.”

Nimelt kiputi maksikirjas teinekord saatma ka pakimõõtu esemeid. Eesti Posti väitel ei olnud seal mitte ainult šokolaadid, lõngakeiske, käimiskeppe, korvpalle, kokkupandavaid jalgrattaid ja väikesi televiisoreid. „Nende kättetoimetamine on problemaatiline, sest maksikiri peab mahtuma postkasti,” selgitas Eesti Posti avalike suhete juht Inge Suder. Eesti Postist kinnitati samas, et maksikirja hind ei tõuse ning CD-plaate ja raamatud ning muud taolist saab siiski endiselt saata maksikirjaga. Juhul, kui nad on kuni 2 cm paksud.

Eesti Post on ise kõne all olevatest muudatustest huvitatud ka teisel põhjusel. Viimastel aastatel on ettevõtte hoogsalt arendanud just postipakkide võrgustikku. Nii käib üleminekuga rööbiti Post24 soodushinnakapmaania. Postifirmal on Balti riikides kokku 113 iseteeninduslikku pakiautomaati, millest 50 asuvad 26 Eesti linnas. ●

VAATA PASSI!

Politsei- ja piirivalveamet (PPA) tuletab seoses läheneva koolivaheajaga meelde, et passi ootejärjekorrad on praegu pikad ja uue dokumendi taotlemisel tuleb varuda aega. **Delfi**

Kõige tublim sotsiaaltöotajast elektriauto kasutaja Jelena Pšenitšnaja on Saaremaa–Tallinna vahet sõitnud seitse korda. Iga ots võtab 4,5 tundi ja kolm akulaadimist.

Foto: Tiit Blaas

na ja tagasi jäävad tema sõnul tavaliselt 70 kilomeetri kanti nagu varemalt bensiinimootoriga auto töösõitude puhulgi. Elektriautot peab sel juhul iga päev laadima, kuid õnneks on Lümända vallas kaks tavaladidjat ning kaks kiirladidjat. „Igapäevane rutiin: tuled sõidust ja paned kohe auto steps- lisse. Maksan selle osa ise kinni, mis ma autot kodu laen. Elekter kallines mul paketi- põhisel ühe kolmandiku võrra. Kui varem kulus sõitude jaoks 54 eurot, siis nüüd 78. Aga ikkagi on jätkuvalt odavam elektriautoga sõita. Bensiinimootoriga sõites oleksin maksnud 170 eurot rohkem kui nüüd,” nentis ta.

Elektriautode miinus on sotsiaaltöötaja arvates ka selles, et i-MiEV on väike auto. „Üksvahe pidin toiduabi jagama bensiinimasinaga, kuna elektriauto pagasiruum on väike ja väga palju asju peale ei mahu. Kui lähen linna, siis mahub peale juht ja kolm inimest. Kui mul tuleb sõidutada kahte puudega inimest, kummaldi saatja kaasas, siis pean ikkagi minema bensiinikaga,” lausus ta. Teine kitsaskoht on see, et Pšenitšnaja kogemusel kiirladidjad igal pool alati ei tööta.

Elektromobiilsuse programmi juht Jarmo Tuisk leidis, et eestlased on siiski hakanud tasapisi elektriautosid omaks võtma. Tuisk on ka ise elektriauto kasutaja ning augustist tänaseni on ta läbi sõitnud veidi üle 6000 kilomeetri. „Kui majandusministeerium uuendas eelmise aasta alguses elektriautode toetuste taotlemise prognoosi, siis seati sihiks aasta jooksul 60–65 elektriauto taotlust. Reaalselt väljastas KredEx positiivseid otsuseid 87 autole ehk siis oluliselt enam, kui prognoosis. Praeguseks on neid juba 104, suurem osa erasektoris,” lausus ta. Tui- su sõnul on meil täna ka suurim töötav kiirladimisvõrk Euroopas, kus 163 laadidjast on paigaldada veel 11. ●

Kasutajate kogemused

Tartu Kalda päevakeskuse sotsiaaltöötajate hinnangud elektriautole

●● Talvistes oludes väheneb läbitav vahemaa umbes poole võrra, kui kasutatakse soojendust.
●● Ideaalne perioodil kevad- suvi-sügis. Talvel ühe laadimisega läbisõit 30–40 km.

●● Autod olid töökindlad temperatuurini –15 C°. Alates temperatuurist –20 C° külmusid mõnikord ära, näiteks ei käivitunud. Probleem võis olla ka eelsoojenduse puudulikus kasutamises.

●● Elektrikulust 2/3 läheb lisa- seadmetele (kliimasüsteem, kojamehed, raadio, tuled), 1/3 sõiduks.

●● Aeg-ajalt probleemid laadidjatega.

●● Mõned elektroonikarikked.

●● Probleeme ei olnud rohkem kui tavalise sõidukiga.

●● Kui päevane läbisõit jääb 20 km piirese, on vajalik laadimine igal kolmandal päeval. Päevase läbisõiduga kuni 30 km vajab laadimist igal teisel päeval ja suurema läbisõiduga igal õhtul.

Allikas: Tartu linnavalitsus

JÄÄLE MINEK ON OHTLIK

Seoses kevadiste muutlike ilmadega on jääolud muutunud ohtlikuks ning inimesed peaksid mererannas olema väga tähelepanelikud, teatas politsei- ja piirivalveameti pressiesindaja. **Delfi**

vähem: nemad läbivad elektriautoga ühes kuus 103–421 kilomeetrit, mis tähendab, et sotsiaaltöötajad on neist pea kolm korda tragimad elektri- auto kasutajad.

Sotsiaalministeeriumi finants- ja varahalduse osakonna projektijuht Merle Ploompuu selgitas, et elektriautod ei vahetanud otseselt teisi sõiduvahendeid välja, vaid on n-ö boonuseks. „Sel- list tingimust polnud, et peate ühe auto maha müüma ja siis saate elektriauto. Näiteks paljudes kohalikes omavalit- sustes maksti sotsiaaltöötaja- tele enne isikliku auto kasu- tamise või bussipileti kom- pensatsiooni. Nüüd võeti siis elektriauto juurde. Ma pakun, et neid, kes ametiautod välja vahetasid, väga palju ei ole,” lausus ta.

Arvamused seinast sein

Ploompuu sõnul pole sotsiaal- ministeerium riigile kuuluva- te elektriautode kasutamismu- gavuse kohta uuringut teinud. „Need arvamused, mis on vest- lustest minuni jõudnud, on seinast sein. Mõned on hästi rahul ja neid ei häiri, et tal- vel on sõidumugavus väiksem. Teised leiavad, et lubati ühe laadimisega suuremat läbi- sõitu ja talvel on külm. Ole- neb kasutajast, mida ta ootab,” ütles ta.

Ploompuu kinnitusele on mõne elektriautoga vahepeal tehnilisi probleeme olnud, aga otseselt garaaži seisma pole jäänud ükski sõiduvahend. „Mõnel autol tekkis probleeme akudega ning need käi- sid garantiiremondis. Mõned õnnetused on samuti juhtu- nud, aga see on loomulik ega pole tingi- tud sellest, et tegemist on

EESTLASTE SEKELDUSED VÄLISMAAL

182 korral osutasid mullu Eesti konsulid välismaal kinni- peetud eestlastele abi. Enim selliseid juhtumeid oli Soomes (53). Rohkem kui 20 korral tuli probleeme lahendada ka Suurbritannias, Hispaanias ja Prantsusmaal. Välisminis- teeriumist rõhutati, et need arvud ei näita seda, kui palju eestlasi üld- se on kinni peetud ning sellist statistikat Eestil pole. **Delfi**

elektriautoga. Liikluses ikka juhtub,” lisas ta.

Tartu linnavalitsuse linna- majanduse osakonna projek- tijuht Jaanus Tamm ütles, et enne 30 elektriauto saabumist polnud Tartu sotsiaaltöötaja- tel ametiautosid, vaid korva- ti isikliku auto kasutamise või bussipileti kulud. „Tartu sot- siaalabi osakonna 35 sotsiaal- töötajal on võimalus elektriauto kasutamiseks, kuid nendest seitse kasutab ühistransporti,” lausus ta. Kuu keskmine läbi- sõit ei jäänud ühegi Tartu sot- siaaltöötaja puhul alla 90 kilo- meetri ning parim tulemus oli keskmiselt 687 kilomeetrit kuus. „Ühe elektriauto kasuta- misest saadav rahaline kokku- hoid aastas võrrelduna sarnase bensiini tarbiva autoga on orienteeruvalt 2000 eurot. Siin

Elektriautod ei vahetanud vanu sõidukeid välja, vaid on n-ö boonuseks.

kehtib reegel, et mida suurem läbisõit, seda suurem ka vasta- valt kokkuvõtte,” lisas ta.

Kuigi siseministeeriumis oli paari iMiEV-i poole aas- ta läbisõit vaid 300 kilomeet- rit, ütleb asutuse pressiesin- daja Mihkel Loide, et elektri- autode kasutamine ei erine oluliselt sissepõlemismootori- ga sõidukite omast. „Esialgne hirm elektriautode kasutuse- levõtu ees osutus tegelikust suuremaks. Arvestades asja- olu, et elektriauto igapäe- vased ülalpidamiskulud on väiksemad kui sissepõlemis- mootoriga sõidukil ning sõl- tuvalt linnade parkimiskor- ralduse erisustest on võimalik kasutada tasuta parkimist, või- maldab elektriauto kasutami- ne mõneti leevendada majan- damiskulusid,” märkis ta. Siseministeeriumi käsutu- ses on kokku 31 elektri- autot, mida kasu- tatakse näiteks

ennetustöö tegemisel. „Avali- kud üritused, koolitused, eva- kuatsiooniharjutused, kodu- külastused. Samuti muu- deks asulasisesteks ja väikese vahemaaga ametisõitudeks,” loetles Loide

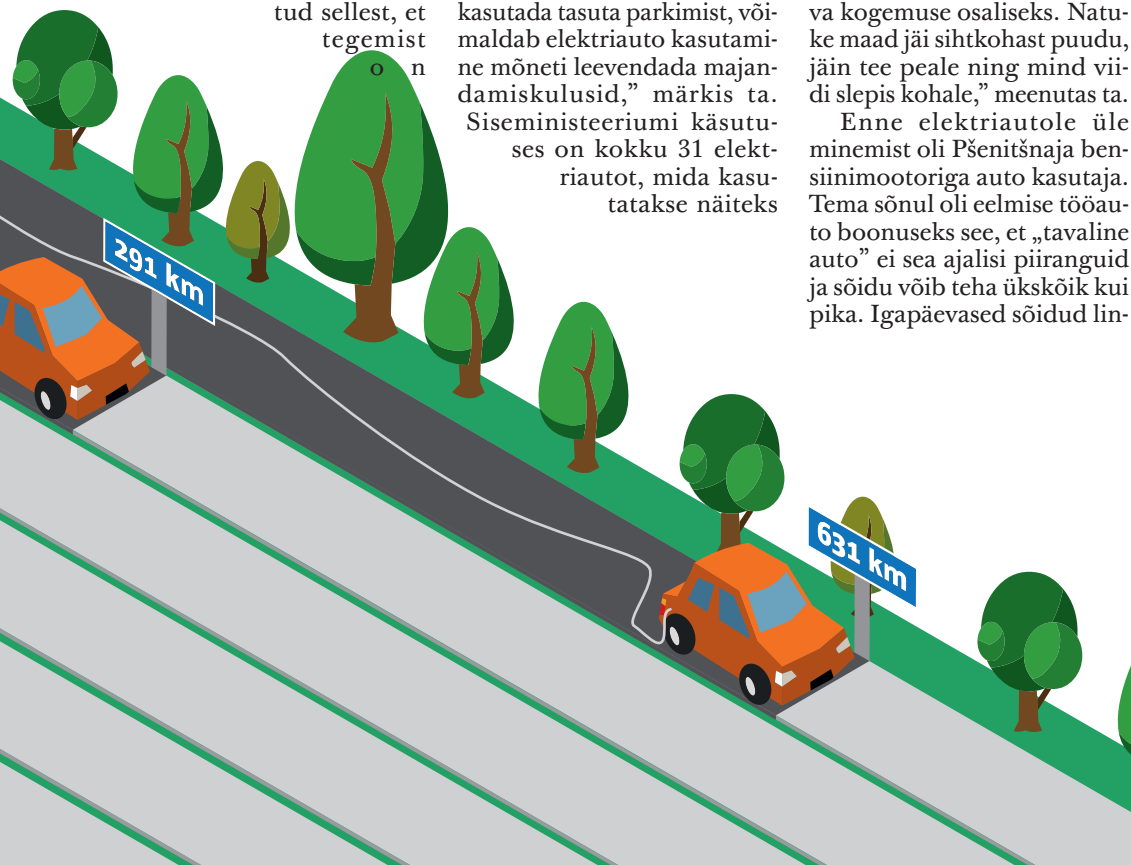
Kõige paremini oskab elektriautoga liiklemisest rää- kida Saaremaa Lümända valla hoolekandetöötaja Jelena Pšenitšnaja, kellele kuulub riik- liku elektriauto kasutamise rekord. Pšenitšnaja sai elektri- autot kätte juuli lõpus ning 31. detsembri seisuga näitas hodomeeter 19 100 kilomeet- rit. Praegu on läbisõit 25 000 kilomeetri ringis. See näitab, et elektriautot saab kasutada küll – kui on tahtmist ja kan- natust. „Sõidud on põhiliselt vallasisesed ja Kuressaares käi- mised, aga julgen elektriauto- ga minna ka Tallin- nasse koolitusele. Ühe otsa pikku- seks tuleb umbes 250 kilomeetrit ehk neli ja pool tundi, kui teha kolm poo- letunnist laadimis-

peatust. See võimaldab edasi sõita nii 65–70 kilomeetrit. Praamile minnes laen akut Virtsus või Kuivastus. Järg- mine peatus on Ristil, kus on kena kohvik. Tallinnas Järve Selveris on hea aku uuesti ära laadida,” kirjeldas Pšenitšnaja.

Jäigi tee peale

Eesti muutlikule ilmale peab tema hinnangul elektriauto hästi vastu. „Kiirladija puhul peab silmas pidama, et vahe- peal tuleb kasutada tavaladid- jat, et kõik akud täis saaksid. Muidu võib tekkida probleem, kus üks aku on tühi ja teine ei vea välja. Viimane kord Tal- linnast tagasi tulles saingi hal- va kogemuse osaliseks. Natu- ke maad jäi sihtkohast puudu, jäin tee peale ning mind vii- di slepis kohale,” meenutas ta.

Enne elektriautole üle minemist oli Pšenitšnaja ben- siinimootoriga auto kasutaja. Tema sõnul oli eelmise tööau- to boonuseks see, et „tavaline auto” ei sea ajalisi piiranguid ja sõidu võib teha ükskõik kui pika. Igapäevased sõidud lin-

Kiisler proovib haldusreformiga uuesti: 30–50 tõmbekeskust üle Eesti

Koalitsioonipartnerile ja omavalitsustele tehtud ettepanek seab tähtjaks 2017. aasta.

Lauri Tankler
lauri.tankler@epl.ee

Regionaalminister Siim-Valmar Kiisler (IRL) kuulutas eile hommikul välja kauaoveninud haldusreformi järgmise sammu ning pani nii omavalitsused kui ka poliitilised partnerid valiku ette – kas omavalitsuste liitumise jaoks seatakse tähtaeg või mitte? Sest siseministeeriumi esitatud küsimusele, kuidas Eesti haldusjaotus peaks edaspidi välja nägema, eelistasid omavalitsused ja teised partnerid ülekaalukalt niinimetatud tõmbekeskuste varianti.

Tõmbekeskuste variant tähendab sisuliselt seda, et kohapeal arutades valitakse maakonnas välja niinimetatud tõmbekeskused ja omavalitsused otsustavad ise, kellega nad liituda tahavad. 67% nendest, kes konkreetse eelise välja töid, nimetasid just seda lahendust kõige mõistlikumaks. Senise olukorra jätkumist eelistas 8%, teisi variante 3–11% vastanutest.

Küsitlustulemus seab aga IRL-i koalitsioonipartneri Reformierakonna keerulisse olukorda, kes seni on toonitanud oma seisukohtades, et sunduslikku liitmist nad ei toeta – kõik peab olema kohaliku tasandi otsus. Eilne tulemuste esitus aga just seda näitaski.

„See kava on kompromiss-ettepanek ja minu arvates väga hea kompromiss. Initsiatiiv

Kaarti, kus oleks võimalikud tõmbekeskused enam-vähem teada, veel pole.

on riigipoolne, otsuse teevad omavalitsused,” rääkis minister Kiisler. „Kui maakondades on need küsimused läbi arutatud ja otsused tehtud,

siis küsimus on ainult ajakavas. Kas me teeme seda igavesti või ütleme, et olgu mingiks ajaks tehtud.”

Tulevad arutelud

Ajakava pakkus Kiisler ise ka välja – selle järgi peaks suve jooksul toimuma maakondades arutelud ja nende tulemusena tehtama ettepanekud. Seejärel on aga küsimus valitsuse ja riigikogu käes, kes peaksid siis vastu võtma vastava seaduse.

Kui 2014. aasta jooksul saavad lahenduse ka keerulisemad eriarvamused, siis aas-

tel 2015–2017 toimuks sisuline ühinemine.

Praegu pole ministeeriumil veel olemas Eesti kaarti, kus oleks juba enam-vähem ette teada kõik võimalikud tõmbekeskused. Neid võiks praeguse plaani järgi tekkida 30–50 tükki.

„Aruteluring alles tuleb, aga nii mõneski kohas on juba varem tegeletud tõmbekeskuste küsimustega,” rääkis reformiprojekti juhtiv Sulev Valner, tuues näiteks maakondade arengukavad. „Need tõmbekeskused on etteaimatavad, aga igas konkreetses kohas

on vaja leida kokkulepped,” rääkis ta.

Kiisleri sulest tulnud haldusreformi elluviimise kavas on tõmbekeskusi kirjeldatud üpris napisõnaliselt. Seal tuuakse välja, et omavalitsuses on üldjuhul vähemalt 10 000 elanikku, tema lähikonnas – kuni 30 minuti autosõidu kaugusel – elav rahvas käib tõmbekeskuses tööl või koolis ja kasutab sealsetid avalikke või erateenuseid. Konkreetseid kriteeriume või suuniseid omavalitsustele töötatakse alles välja ning need saavad selgeks lähinädalate jooksul. ●

Illustratsioon: Ott Vallik

Tõmbekeskused ei toimi hästi

Tartu ülikooli regionaalplaneerimise dotsendi Garri Raagmaa sõnul ei tea ta küll ühtegi eksperti, kes Kiisleri pakutud plaani pooldaks, sest ka 1950–60ndatel oli Eestis 39 rajooni ja need väga hästi ei toimunud. „Lõpuks liikus see ikkagi maakondlikule tasandile tagasi,” selgitas ta. „Eesti haldussüsteem on olnud läbi aegade maakondlik.”

Tema sõnul on maakonnad funktsionaalselt kujunenud nii, et on olemas keskus ning selle ümber mõjupiirkond, kaugemal äärealad. „See on funktsionaalne struktuur ja geograafid on mitmel korral läbi viimase sajandi ära tõestanud, et see niimoodi toimib,” rääkis ta.

„Tõmbekeskuste põhised üksused on ikkagi teistsuguse põhimõttega ja probleem tekib sel hetkel, kui sa hakkad neid üksusi konkreetselt joonistama. Mis saab mõnest hästi hajali olevast piirkonnast, kus keskust ei olegi?”

Raagmaa tõstatas probleemidena tõmbekeskuste arenguvõime ja avaliku võimu võimekuse luua uusi töökohti ning atraktiivset majanduskeskkonda.

Samas nentis ta, et igasugune regionaalne areng on võrreldes olemasoleva olukorraga positiivne, sest paneb pingutama ja ehk on ka omavalitsusliitude puhul lihtsam kokkuleppele jõuda, kui laua taga pole mitte 20 vaid neli-viis tegelast.

Nii arvas Raagmaa, et tegemist on taaskord Reformierakonna ja IRL-i vahelise poliitilise kokkuleppega. „Kuna üks erakond sellist maakondlikku varianti ei tahtnud, sest see muudaks kohalikud omavalitsused liiga tugevaks, siis võeti selline vahepealne variant,” sõnas ta. „Asi seegi – aga see on hea variant umbes kümneks aastaks.”

Riigikogu liikmetele tuleb salajane eetikaseminar

Riigikogu eetikakoodeksit ettevalmistav tööühm korraldab tõenäoliselt selle kuu lõpus koos Tartu ülikooli eetikakeskusega riigikogu saadikutele eetikateemalise seminari. Et seminaril saaks vabalt arutleda ning üritust ei hakataks kasutama teistel eesmärkidel kui vaid arutelu, siis hoitakse seminari toimumise aega saladuses ning see on kinnine.

Tööühma liikme, Reformierakonna fraktsiooni kuuluva Kaja Kallase sõnul tutvustab seminaril eetikakeskuse esindaja esmalt koodeksite olemust ning nende vajalikkust, seejärel arutatakse väliskülalisega teiste riikide parlamentide kogemuse üle ning viimaks lahendatakse rühmades mitmeid eetikaga seotud elulisi probleeme. Viimased on üles ehitatud nii, et neil ei ole ühte ja õiget lahendust.

Kallas ütles, et praegu tegeletakse veel seminari korralduslike küsimustega ja otsitakse välislektorit, kes saaks rääkida teiste riikide kogemusest. Kui palju riigikogu liikmeid võiks soovida seminarist osa võtta, ta öelda ei osanud, sest kutseid pole laiali saadetud.

Kallase sõnul pole pärast seda, kui langes otsus seminar korraldada, eetikakoodeksi dokumendi endaga sisuliselt edasi liigutud. Mäletatavasti takerdus Kallase eestvedamisel valminud esimene eetikakoodeksi variant tema oma erakonnakaaslaste vastuseisu taha.

Pole saladus, et riigikogu juhatus suhtub eetikakoodeksis kerge skepsisega ja neile sobib, kui mõned praegu sellesse soovitud punktid saaksid kirja hoopis riigikogu liikme ABC-sse, mida koostab riigikogu kantselei.

● Urmas Jaagant

ÜHE LAUSEGA

ID-PILETID

Seoses Tallinna ühistranspordi üleminekuga uuele e-pileti süsteemile, alates 1. aprillist enam ID-pileteid ei müüda.

TAASTUMINE

Veebruari alguses insuldiga haiglas viibid õiguskantsler Indrek Teder viibib endiselt insuldijärgsel taastusravil.

EBAVÕRDSUS

Värske eurobaromeetri uuringu kohaselt peavad Euroopa Liidu kodanikud kriisi ajal süvenenud sugudivahelise ebavõrdsuse ilminguteks palgalõhet ja naiste raskusi töö- ja eraelu sobitamisel.

TÜRI TULISTAMINE

Pärnu maakohus lükkas eilsel eelistungil mullu suvel Türi ühe mehe tapnud ja teist haavanud Nikolai Tome kohtuprotsessi alguse sügisesse.

RAAMAT

Lätis skandaali põhjustanud lasteaiastelise mõeldud soolise võrdõiguslikkuse raamat „Päev, mil Frederick oli Frida ja Riina oli Rasmus” on nüüd eesti keelde tõlgitud.

Tallinna Moskva park tuleb minimalistlik

Tallinna abilinnapea Kalle Klandorf avaldas, et kui Venemaa pealinna rajatav Tallinna park tuleb üsna suurejooneline, uhkete ehitistega, siis meie linnaisade planeeritav Moskva park tuleb suhteliselt lihtsa kujundusega. „Meil on see asi ikkagi minimalistlik, me ei tee suurehitusi,” kirjeldas ta ja lisas, et kindlasti tulevad parki Moskva-teemalised elemendid.

„Me ei saa ju öelda, et midagi ei ole, see on see park – muidugi mingid elemendid peavad olema. Aga meil on nii

ideetasandil, et millestki rääkida ei ole, mis sinna tuleb.”

Klandorfi sõnul kerkivad Moskvasse planeeritud parki sellised venelastele Eestit ja Tallinna meenutavad kohad nagu Viru väravad ja Kolm Öde. „Näiteks „Kalevipojast” on siil neil seal kuskil pargis kõndimas. Igasuguseid selliseid kujusid ja niisuguseid asju, mida nad seostavad Eestiga ja põhiliselt Tallinnaga,” selgitas ta.

„Sinna tulevad Tallinna pannood ja puha. Moskvast nad on väga suurejoonelised,

seal on raha palju Venemaal. Kui nemad teevad, siis nad teevad ikka tõsise asja,” ütles Klandorf. Tallinna park rajatakse ligi kahe kilomeetri pikkusele alale Moskva jõe ääres, mis ongi ühelt poolt piiratud jõega ja teiselt poolt raudaia-ga. Park saab Tallinna silueti, milles merd sümboliseerib jõgi.

Nimi pole taunitav

Tallinnasse rajatava Moskva pargi idee on saanud vastakalt tagasisidet. Tallinna linnaape Edgar Savisaar avaldas

eile arvamust, et pargi teema senises käsitlemises on palju silmakirjalikkust. Eriti peatus meel pargi nime küsimusel. Tema jaoks pole Moskva pargi nimes midagi taunitavat, seda enam, et Tallinnas on ka näiteks Vene tänav, Peterburi maantee ning Vene keisrinnalt nime saanud Kadrioru park.

„Tallinna keskaegses vanalinnas on tänagi väga elav Vene tänav. Meie üks suuremaid liiklusalamaagistraale on Peterburi maantee. Vene keisrinnalt nime saanud Kadrioru

pargis asub Peetri maja ja seal on ka Eesti riigipea residents. Moskva park poleks küll esimene ega viimane Venemaaga seotud toponüüm Tallinnas,” sõnas linnaape ajalehele Kesknädal antud intervjuus.

Savisaar tõi veel välja, et Tallinna vanalinnas on ka näiteks Skoone jt Rootsi nimedega bastionid, kesklinnas Suur-Ameerika ja Väike-Ameerika tänavad ning välisministeeriumi esine väljak kannab Eesti taasiseseisvumist esimesena tunnustanud Islandi riigi nime. ● Delfi

Vaher käis peaministrilt politsei juhi kandidaadile toetust küsimas

Riigikogu õiguskomisjoni ja fraktsioonidega pole siseminister PPA juhi küsimuses veel kohtunud.

Kärt Anvelt
kart.anvelt@epi.ee

Esmaspäeval kohtusid siseminister Ken-Marti Vaher ja IRL-i esimees ning kaitseminister Urmas Reinsalu peaminister Andrus Ansipiga, et küsida temalt poliitilist toetust politsei- ja piirivalveamet (PPA) peadirektori kandidaadile Prit Kama. Kohtumise initsiaatorid olid Vaher ja Reinsalu.

Peaministri seisukoht sarnanes möödunud nädalal välja öelduga: praegu pole Kamal poliitilist toetust, kuid kui Vaher suudab Kama vastu meelestatud avalikku arvamust kuidagi mõjutada, võib ju tema juurde tagasi tulla. Siiski oli peaministri hetkesõnum Vaherile: otsigu uus mees.

Peaministri hetkesõnum siseminister Vaherile on: otsigu uus mees.

„On siseministri otsustada, kas minna valitsusse sellise kandidaadiga, kes saab kindlasti riigikogu õiguskomisjoni ja valitsuse heakskiidu või üritada siis läbi suruda kandidaati, kellele toetus on praeguse hinnangu järgi suhteliselt nõrk,” sõnas peaminister juba reedel.

Ansip ütles ka seda, et praeguste hinnangute järgi võib oletada, et Reformierakonna fraktsiooni liikmete enamuse toetust hetkel nimetatud kandidaat Kama ei pälvi.

Möödunud nädalal lubas siseminister, et kohtub nii riigikogu õiguskomisjoni liikmetega kui ka fraktsioonidega, et neile Kama tutvustada. Siiani pole komisjoni liikmete sõnul nendega

kohtunud, samuti fraktsioonidega, kuid viimane on mõistetav, sest sellel nädal riigikogus istungeid ei toimu.

Reformierakonna fraktsiooni aseesimees ja õiguskomisjoni liige Valdo Randpere tahab enne seisukoha avaldamist Kamaga kohtuda. „Mul on aga seisukoht kogu selle protsessi suhtes ja see on kätkest. Kolm tugevat kandidaati struktuurist on saanud templi selga,” oli Randpere oma erakonna esimehega ühel meel.

Kaks hirmu

Randpere oli kohal ka koalitsiooni eestseisuses, kui Vaher rääkis, et tahab hakata otsima PPA uut juhti ning otsingu laiendamiseks tuleb seadust muuta. „Sel hetkel tekki mul kaks hirmu: kas tal on juba kandidaat, kelle pärast seadust muuta, välja mõeldud. Vaher kinnitas, et sellist asja pole ja Kama puhul peabki see väide paika. Teiseks leppisime toona

kokku, et kui leiad hea kandidaadi, tule tutvustada teda fraktsioonile ja siis lepime koos kokku. Seda Vaher ei teinud. Vaher paneb ta õiguskomisjoni olukorda, kus Kama võib olla kas väga hea või osutada täielikult mõttetuks, aga ma ei leia, et ühtegi riigiteenistajat peaks nii kohtema, et sa ta avalikult maha tambid,” nentis Randpere, lisades, et praegu ongi kaks võimalust – kas Kama tuuakse kohtuma fraktsiooni ja õiguskomisjoniga või teda ei esitata kandidaadiks.

Õiguskomisjoni aseesimehele ja demokraatide rühma liikmele Kalle Laanetile tegi Vaher möödunud nädalal ettepaneku kohtuda tema ja Kamaga sellel reedel. „Samas ütlesin Vaherile siis ja ütlen ka nüüd, et ma ei näe mingisugust põhjust oma seisukohta muuta ning Kama toetada,” ütles ta.

Ken-Marti Vaheril tuleb Andrus Ansipile ja avalikkusele tõestada, et hoolimata praegusest nõrgast toetusest, on Prit Kama ikkagi parim inimene PPA-d juhtima.

Foto: Rauno Volmar

Keskfraktsiooni kuuluv õiguskomisjoni liige Peeter Võsa ütles, et tema pole Kama näost näkku näinud ega tunne teda kui inimest.

„Aga mina arvan, et kama pole talvine toit, seda võiks hakata kevadel sööma. Mitte varem,” ütles Võsa ja lisas, et tema ega Keskfraktsioon Kama kandidatuuri ei toeta.

Sotsiaaldemokraatide fraktsiooni kuuluv õiguskomisjoni liige Neeme Suur ütles, et ükskõik kui hea või halb mees keegi on, kui teda ei suudeta paika panna mehhanismiga, mis näiks asjakohane ja õiglane, siis rikutakse ära ka selle inimese potentsiaal midagi teha.

„Praegu arvan, et Kama nimetamine tuleks ikkagi

ametkonna mainele kahjuks ja vajutaks pitseri kogu tema ametiajale. Seetõttu peaks siseminister väga hoolikalt mõtlema, keda ta praegu välja kaib,” ütles Suur.

Kõige esimene aeg, mil nüüd PPA uue juhi küsimus õiguskomisjoni päevakorda võib jõuda, on ülejäämine esmaspäev 18. märts. ●

Kas tuleb uus kandidaat või tehakse diil?

Poliitringkondades räägitakse juba, et siseminister Ken-Marti Vaher on hakanud Prit Kama asemel PPA juhi uue võimaliku kandidaadi peale mõtlema. Juba viidatakse ka kahele nimele: Margus Kurm ja Martin Hirvoja.

Siiski on nad võimalike kandidaatidena vähetõenäolised. Esiteks peab möödunud aasta juulist Pariisis OECD juures erialadiplomaadina ametisse astunud Kurm töötama seal vähemalt aasta lõpuni, teiseks on nii Kurm

kui ka endine justiitsministeeriumi asekancler ja praegune EAS-i juhatuse liige Hirvoja Vaheri lähedased sõbrad ning nende kandidatuur ei saaks juba seetõttu toetust.

Juba sosistatakse ka, et Reformierakond võib IRL-iga diili teha: toetatakse Kama või mõne teise Vaheri poolt esitatud isiku kandidatuuri, kui IRL annab toetuse Keskerakonna ja Reformierakonna ettevalmistamisel olevale ja juba palju kriitikat pälvinud kriminaalmenetluse seadustikule.

Loodetavasti seni sellele seadusele resolutselt vastu olnud IRL oma seisukohta siiski ei muuda.

„Keskerakonna sügisel esitatud eelnõu on kahetsusväärne hiiliv katse panna päitsed pähe prokuröridele ja uurijatele ning sellega hoida neid tegelemast nende kuritegudega, mille lahendamine on keeruline, nagu näiteks rasked korruptsiooni-, majandus- ja narkokuriteod,” ütles ka Vaher ise eelmise aasta lõpus karmilt.

Ärimees sundis alluva IRL-iga liituma

ETV saate „Pealtnägija” andmetel sundis tuntud ärimees, Peipsi kalakuningaks tituleeritud Paul Kärberg endale alluvaid kalureid IRL-iga liituma. Telesaates oma loo rääkinud kaluri Vladislavi sõnul pandi ta sisuliselt ultimaatumi ette: astu parteisse või jääd tööst ilma. Saate tegijatele kirjalikult vastanud Kärbergi sõnul ei ole tema aga kedagi sundinud parteiga liituma.

Väidetavalt sunniti möödunud valimiste eel kalureid hääletama IRL-i kandidaadi Aivar Koka poolt, kes osutuski priske hääletasaagiga riigikokku valituks. Samuti toimetati IRL-i liikmeks astunud kalurid partei üldkogule, et nad seal õige kandidaadi poolt hääle annaksid.

Vladislav liitus IRL-iga mullu 9. jaanuaril, vaid 19 päeva enne partei Tallinnas toimunud suurokogu, kus oli muuseas kaalul Mart Laarile mantlipärija leidmine. Eesti Ekspressi põhjalik uurimustöö on välja toonud, et Jõgevamaa piirkond saatis uut juhtkonda valima seninägematu delegatsiooni – 131 liiget, kellest 84 olid erakonnas olnud maksimaalselt vaid poolteist kuud. Teiste seas oli suurokogu oodatud ka Vladislav.

Kärbergi kahtlased mõjutussvõtted on varemgi avalikkuse tähelepanu all olnud. Juba mitmetel kohalikel valimistel on ärimehe lähedased ja alluvad väidetavalt osalenud sohis, kus oma võimu kindlustamiseks Peipsi kallastel on sinna fiktiivselt elama kolitud sadu uusi hääletajaid.

Ei Koka ega Kärbergi telekaamera ette asja selgitama tulla ei soovinud. IRL-i peasekretär Tiit Riisalo märkis aga üldsõnaliselt: „See pole kindlasti hea uudis ja ei rõõmusta mind. Eestis peaksid erakondadesse kuuluma inimesed, kes tahavad seda teha ja lähtuvalt oma maailmavaatest.” ● ERR/EPL

VANA BASKINI TEATRI etendused

ETENDUSTE ALGUS KELL 19.00
Piletid müügil Piletimaailmas, Piletilevis, Statoilis ja kohapeal.
www.vanabaskiniteater.ee

ERIC CHAPPELL
MINA HAKKAN PEAMINISTRIKS

10.03. Rakvere Teater
11.03. Salme Kultuurikeskus
14.03. Keila Kultuurikeskus
18.03. Kunda Klubi
26.03. Tamsalu Kultuurimaja
28.03. Aruküla Kultuurimaja
03.04. Võru Kultuurimaja
07.04. Vanemuise Teater s/m
24.04. Salme Kultuurikeskus
25.04. Kiviõli Rahvamaja

RICHARD BAER
OOTAMATU ETTEPANEK

HELGI SALLO, RAIVO TRASS, RAIVO METS, VELJO REINIK

VASSILI SIGAREV
VALEDETEKTOR

MERLE JÄÄGER, EGON NUTER, ANDRES LEPIK

08.03. Anija Kultuurikeskus
19.03. Rõuge Rahvamaja
21.03. Salme Kultuurikeskus
22.03. Saku Kultuurikeskus
VIIMASED ETENDUSED!!
Salme Kultuurikeskuses pensionäridele pilet 7.50 €!

KADRI ADAMSON, MARIKA KOROLEV, RAIVO RÜÜTEL, EGON NUTER, TÕNU KILGAS, RAIVO METS, JANEK SARAPSON

12.03. Lihula Kultuurimaja
15.03. Vanemuise Teater v/m
11.04. Endla Teater
12.04. Luunja Kultuurimaja
18.04. Salme Kultuurikeskus
19.04. Vastemõisa Rahvamaja
20.04. Pürksi Kultuurimaja
22.04. Antsla Kultuurikeskus

VAHVA RÄTSEP 07.03 kl. 11 Karki Kultuurikeskus /11.03 kl. 10.30 Keila Kultuurikeskus /13.03 kl. 11 Valga Kultuurikeskus
MINU GIRLFRIEND ON EESTLANE 16.03 Türi Kultuurimaja

Vanal heal kaduval MSN-il on 400 000 Eesti kasutajat

Windows Live Messenger sulgub nädala pärast igaveseks, suhtevõrgustiku saab üle viia Skype'i.

Hans Lõugas
hans.lougas@epL.ee

Windows Live Messenger ehk rahva seas rohkem vana nimega tuntud MSN Messengeri teenus sulgub nädala pärast 15. märtsil. Pärast seda programmi sisse logida enam ei saa. Kiirsuhtlustarkvara omanik Microsoft suunab senised kliendid Skype'i, mille firma eelmisel aastal ära ostis.

„Iga kuu logib Windows Live Messengeri kõvasti üle 400 000 Eesti kasutaja. Selle aasta märtsi ja aprilli vahel suunatakse kõik Windows Live Messengeri kasutajad Skype'i,” ütles Windows Live'i tootejuht Tomas Koska Eesti Päevalehele. Skype'i saab juba alates selle aasta algusest sisse logida oma vana MSN-kontoga ja üle saab ka tuua kõik MSN-i sõbrakontaktid.

Selleks tuleb veenduda, et arvutis on olemas viimane versioon Skype'i tarkvarast või see tasuta allalaadida veebilehelt Skype.com. Skype'i avades on võimalus sisse logida kahel moel. Esiteks on võimalik suhtlustarkvara kasutada juba olemasoleva Skype'i kontoga, kuid sellele on nüüd lisandunud ka võimalus kasutada „Microsofti kontot”, mis

tähendabki MSN-i. Selle valiku alt on võimalik sisse logida harjumuspärase MSN-i kasutajanime ja parooliga. Järgmisena pakub programm võimalust liita oma senised MSN-i sõbrad oma Skype'i kontoga, kui konto on juba olemas.

Kui aga inimene pole varem Skype'i kasutanud, saab ta jätkata oma sõpradega suhtlemist MSN-i ehk Microsofti kontoga. „Messengeri kasutajad saavad oma senise võrgustiku sõpradega edasi rääkida samal moel nagu varem ja nad saavad oma vana Microsofti konto alles hoida,” selgitas Koska. Selle protsessi peab läbi tegema vaid ühe korra, seejärel saab MSN-i kontaktidega edasi suhelda Skype'is. Uue programmi kasutamine peaks olema senistele MSN-i kasutajatele tuttav. „Skype pakub palju võimalusi, mida Messengeri kasutajad teavad ja armastavad: näiteks emotikonid, gruppivestlus ja ekraanipildi jagamine,” ütles Koska.

Harjunud vana süsteemiga

Kuigi üleminek vanalt tarkvaralt uuele on tehtud võimalikult mugavaks, ei saa kunagi välistada tehnilisi tõrkeid. Näiteks aastaid tööülesannete pärast MSN-i kasutanud Aare polnud selle sulgemise üle sugugi õnnelik. „Esiailgu ei saanud ma tööl Skype'i oma MSN-kontoga sisse logida, ilmselt oli vana tarkvara. Siis õnnestus kodus oma

Illustratsioon: Hannes Peeter

Koska: Skype pakub palju võimalusi, mida Messengeri kasutajad juba teavad.

Senise MSN-i kontoga saab Skype'i sisse logida ning sõbravõrgustiku üle kanda.

Vaata videot digilehest
●●● ajaleht.epL.ee

Nutitelefonil omanikul, vaadake videot

Täna Delfis: Eestlaste väljaränne - millised on faktid, millised tulevikuväljavaated?

Raamatut esitletud Laaril käsil juba uus

Eile esitles Mart Laar teost Eesti tähtsamatest lahingutest, raamat metsavendadest taotleb rahastust.

Vahur Koorits
uudised@epL.ee

Tallinna Viru keskuse Rahva Raamatu poodi kogunes eile kümneid inimesi, kes tahtsid saada Mart Laari autogrammi tema uude raamatusse „20 Eesti tähtsamat lahingut”. Samal ajal on kultuurkapitalile juba esitatud taotlus Laari raamatu „Metsavennad” uue ja oluliselt põhjalikuma versiooni väljaandmiseks.

Laar avaldas metsavendadest raamatu ka 20 aasta eest, aga uus raamat on tunduvalt mahukam. „See püüab kokku võtta viimase 20 aasta jooksul lisandunud mälestusi ja mater-

jale Eesti vastupanuvõitluse kohta ja kohendab ära 20 aastat tagasi ilmunud raamatus esinenud ebatäpsused,” selgitas Laar.

Eile esitletud ja kirjastuses Grenader välja antud raamatusse paigutas Laar aga suuremad ja kaotusterohkemad Eestis toimunud lahingud. Nende kõrval on teoses ka mõned lahingud, mille suurus seisnes nende sümboolses või poliitilises tähenduses, nagu näiteks Liivi ordu viimane väliheitletus 1560. aastal.

Sõnade valik kui maitseasi

Kolm Laari välja valitud lahingut kuuluvad perioodi, mida tuntakse rohkem muistse vabadusvõitluse nime all, aga mille ümbernimetamine Tartu ülikooli välja antud „Eesti ajaloo” keskaja köites Kirde-Eesti ristsõjaks teki-

tas avalikkuses tulise arutelu. Laar oli sellest perioodist välja valinud Ümera ja mädisepäeva lahingud ning 1219. aastal praeguse Tallinna asukohas toimunud Lindanise lahingu eestlaste ja taanlaste vahel.

Uus metsavendade raamat lisab mälestusi ja silub varasemaid ebatäpsusi.

Laar ise ei pidanud vaidlust sõnade üle kuigi oluliseks. „Need mõlemad sõnad on sobivad – kes tahab, kasutab üht, kes tahab, kasutab teist, kuidas endal maitse on,” lausus Laar. Jüriöö ülestõusu Tallinna all peetud peamise lahingu kirjutas Laar ka

Mart Laar tutvustas eile uut teost „20 Eesti tähtsamat lahingut”.

Foto: Martin Dremljuga

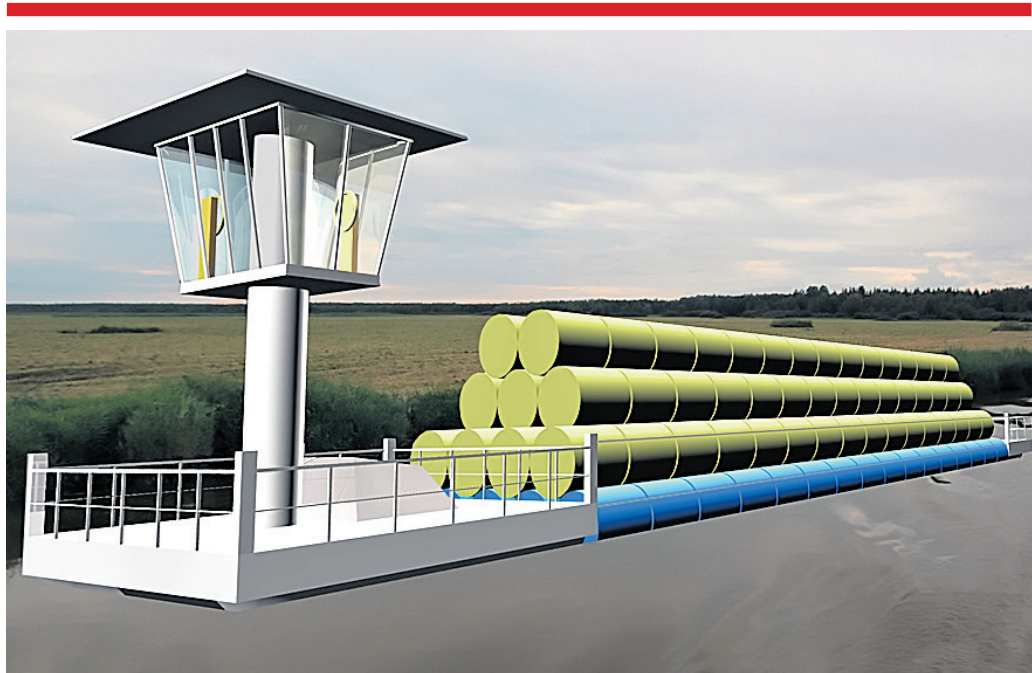
raamatusse, kuigi avalikkust pahandas ka see, et akadeemilised ajaloolased käsitlidsid Jüriöö ülestõusu väga põgusalt.

Kuigi Laar on kirjutanud väga palju just sõjaajaloo, on tal oma sõnutsi hea meel,

et Eesti rahva jaoks on teisi-ki olulisi ühendavaid tegureid peale kunagi peetud sõdade ja lahingute.

„Võtame näiteks laulupeod – esimene asi, mis väga teravalt silma jääb. Eesti ajalugu on selles suhtes huvi-

tav ja natuke teistmoodi kui mõnel rahval, kus lahingutel on palju kaalukam roll. See on tore, et ajalugu pole meie jaoks koosnenud lahingutest, vaid ka millegi koos tegemisest, näiteks laulmisest,” rääkis Laar. ●

Heinapukseri kavand: alumine kiht heinapalle on parvetamisel ujuvuse tagamiseks korduvalt kasutatavasse kilesse pakitud. Illustratsioon: Emajõe lodjaselts

Eriline heinapukser aitab kasutu heina väärtuslikuks energiaallikaks muuta

Alam-Pedja luhtade heinaprobleemi lahendamiseks poleks kallim kui uus veoauto.

Ulvar Käär
ulvar.kaart@epl.ee

Kui asjad sujuvad, võib juba järgmisel aastal mööda Emajõe näha liikumas erilist veesõidukit, mis parvetab Alam-Pedja looduskaitseala luhaniiutudele pärit suuri heinapallide koormaid lähimate biogaasi- jaama juurde. Seni on Alam-Pedjalt niidetav hein looduskaitsealale pidevalt peavalu valmistanud – kuna luhad on rasketele veomasinatele enamasti ligipääsmatud, on heinapallid sinna niisama mädanema ja suurvete laiali pillutada jäänud. Emajõe lodjaselts hakkas aga mõned aastad tagasi uurima, kas kättesaamatut luhaheina oleks võimalik kuidagi allavoolu transportida, et seda näiteks energiatootmises ära kasutada.

Arvestuste järgi tekib Alam-Pedja praegu hooldatavatel ja peagi taastatavatel luhtadel ligi 15 000 heinapalli aastas. Lodjaseltsi äsja valminud uuringust koorus välja tõdemus, et heinapallide allavoolu parvetamine oleks võrreldes autotranspordiga suisa üle kolme korra odavam. Seejuures töötas lodjaselts heina parvetamiseks välja ilmselt maailma esimese omataolise heinapukseri – spetsiaalse aluse, mis on kasutatav ja hea manööverdamisvõimega isegi vaid kuni poole meetri sügavuses vees. Priit Jagomägi lodjaseltsist ütles, et unikaalne veesõiduk sai ise välja mõeldud, kuna valmis lahendus polnud kuskilt võtta. „Laeva kere koosneb kahest eraldi moodulist. Tühisõidul on need ühendatud ning heinapallide pukseerimisel on need ujuvauna-

le piisava jäikuse ja juhitavuse tagamiseks pingutuskettide abil tugevasti kokku tõmmatud,” kirjeldas Jagomägi alust, mille abil saaks luhtadel heina vedada peaaegu aastaringiselt.

Juba tuleval aastal?

Uuringuga leidis ühtlasi kinnitust see, et parvetatavast heinast on huvitatud mitmed Alam-Pedjast allavoolu asuvad ettevõtted. Üks selline on näiteks AS Baltic Biogas, mille üks heinast ja sõnnikust too-

Selle veesõiduki projekteerimine ja ehitamine maksaks umbes 100 000 eurot.

detud biogaasil töötav soojuste ja elektri koostootmisjaam käivitub mullu Aravetel ning tänavu peaks sarnane jaam valmima ka Ilmatsalus. Olgu märgitud, et ainuüksi Ilmatsalusse

ehk otse Alam-Pedja looduskaitseala külje alla kavandatud koostootmisjaam vajab aastas 100 000 kuupmeetrit toorainet. Alam-Pedja luhtadelt saadav hein moodustaks vaid viienäi selle toorme vajadusest.

Seniste üldiste arvutuste järgi võib heinapukseri projekteerimine ja ehitamine maksma minna laias laastus 100 000 eurot ehk mitte enam kui kuluks ühe uue veoauto ostmisele. Jagomägi osutas, et kui asjad sujuvad ning seltsil õnnestub selleks jätkuprojekti raames keskkonnainvesteeringute keskuselt rahastust saada, võib heinapukser juba järgmisel aastal tööd alustada. Heina hakkaks sellega parvetama kas lodjaseltsi või praegu pea 900 hektaril luhaniiutude hooldamist korraldav looduskaitseühing Kotkas või siis mõlemad koos. ●

Heinapukseri-idee rõõmustab looduskaitsejaid

Keskonnaameti Jõgeva-Tartu regiooni looduskasutuse spetsialist Mariliis Märtsen märkis, et amet on lodjaseltsi initsiatiivil sündinud uuringu tulemuste suhtes väga positiivselt meelestatud. „Hea on see, et lodjaselts ei keskendunud uuringus ainult sellele, kuidas heina allavoolu transportida, vaid pööras tähelepanu ka sellele, kus oleks võimalik heinale kasutust leida,” tähendas Märtsen. „Kui need plaanid käiku lähevad, oleme väga rõõmsad.”

Tema kinnitusele on luhtade niitmine ja ka heina koristamine looduskaitsealalt nii taimestikule kui ka linnustiku seisukohast väga oluline.

Alam-Pedja looduskaitsealale jäävad Emajõe vanajõgedest läbi põimunud luhad kuuluvad Euroopa võimsaimate hulka. Need on poollooduslikud kooslused, mille tekkimine ja hoidmine sõltub täielikult inimestest: nendega seotud taim- ja linnuliigirikkuse säilitamiseks tuleb luhtasid regulaarselt niita ja hein ära vedada.

Alam-Pedja luhtadel kasvab kaitsealustest taimedest näiteks niidu-kuremõök. Peale selle, et neid luhtasid peetakse haruldaste rohuneppide kantsiks, on nendega tihedalt seotud ka harulduste hulka kuuluvad kalakotkad ning suur- ja väike-konakotkad.

SUME! JA KOHE!

Saadame 5 raadiokuulajat koos kaaslasega puhkusereisile Türgi!

LOOSIS OSALEMISEKS SAADA SÕNUM NUMBRILE 1505 MÄRGUSÕNAGA REIS LISA OMA NIMI JA VANUS. SÕNUMI HIND ON 95 SENTI. LOOSIMISED RAADIOEETRIS ALATES 11. MÄRTSIST.

SKYPLUS.FM

GRUUSIA VEIN JA MINERAALVESI TAGASI VENEMAAL

Venemaa tarbijakaitseamet lubas esialgse kontrolli tulemuste põhjal Gruusia 36 alkoholi- ja neljal mineraalveetootjal esitada oma tootenäidised nende registreerimiseks Venemaa.

ma. Ameti juht, Venemaa peasanitaararst Gennadi Oništsenko rääkis, et kokku inspekteeriti 41 ettevõtet. Venemaa keelustas Gruusia veini ja mineraalvee impordi 2006. aastal. **ERR**

33 AASTAT KADUNUD

Afganistanis kadunuks jäänud Usbeki rahvusest endine Nõukogude sõdur leiti 33 aastat hiljem riigi lääneosast Herati provintsist koos kohalikega poolnomaadlikku elu elamas. **Delfi**

KAHE KOREA SUHTED PINGESTUVA

Lõuna-Korea relvajõud hoiatasid, et vastavad resolutselt iga-sugustele Põhja-Korea provokatsioonidele. Põhja-Korea teatas oma tehisipäeval tehtud avalduses, et lõpetab alates Korea

sõja lõpust kahe riigi vahel kehtinud vaherahu 11. märtsil ÜRO sanktsioonide ja Lõuna-Koreas toimuvate sõjaväeõppuste tõttu, vahendas uudist BBC News. **Delfi**

Venezuela nutab. 14 aastat riiki valitsenud Chávezi surma järel kuulutati välja seitsmepäevane leinaperiood.

Foto: AFP/Scanpix

Hea, halb ja vastik Chávezi pärandis

Endise riigipea valitsemise ajal vähenes vaesus ligi kaks korda, kuid kuritegevus kasvas hüppeliselt.

Kaivo Kopli
kaivo.kopli@ep.lee

Vähemal riigijuhtidel on olnud võimalik nii pikka aega kasutada kombinatsiooni ulatuslikust rahva toetusest ja enam kui märkimisväärseltest finantsidest kui teisipäeval pärast pikka võitlust vähiga 58-aastaselt surnud Venezuela presidendil Hugo Chávezil 14 aastat jooksul.

Kontroll kõigi võimutasandite üle kindlustas selle, et Chávez võis teha peaaegu kõike, mida tahtis. Ja tegi, alates riigi nime muutmisest – lisades täienduseks oma iidoli Bolívari nime – kuni riigile uue ajavööndi välja mõtlemiseni.

Liidri karisma

Mõistagi ei ole need Chávezi pärandis peamised elemendid. Kuid lahtine on küsimus, mis üldse jääb püsima nn *chavismo* saavutustest või sellest populistlikust riigisotsialismi sugetega, aga suuresti ikka liidri isiklikust karismast läbi imbutunud poliitikast.

Carnegie mõttekoja analüütik Moisés Naim on aga väljendanud, et Chávez ei jättnud oma maad just paremasse seisu kui 1998. aastal selle etteotsa saades. Naim tõi Bloom-

berg Businessweekis välja, mida head, halba ja vastikut Chávezi valitsusaeg Venezuelale tähendas.

Heaks peab ta mitte lihtsalt seda, et naftadollarite toel suudeti paljud inimesed vaesusest välja vedada – Maailmapanga andmeil langes riigi vaesus 1998. aasta 50,4 protsendilt 28,5 protsendini 2009. aastal –, vaid poliitilisele apaatiale lõpu tegemist.

Chávez suutis kirklikult, isegi agressiivselt süstida rahva teadvusesse, et vaesuse ja ebavõrdsusega ei pea leppima. Kuid teisalt on tema ametiaja

justkui demokraatliku legitiimsuse.

Chávezi pärandi halvaks osaks on ka vankuv majandus. Praeguseks on seis selline, et Venezuelal on üks maailma suurimaid eelarvepuudujääke, kõrgemaid inflatsioone, järsemad langusi tootlikkuses, sealhulgas kriitilises naftasektoris. Ning rahvusvahelised reitingud näitavad ka üht maailma kõrgeimat korruptsioonitaset.

Peale selle on Venezuelast Chávezi all saanud üks maailma mõrvarlikumaid riike, kus sooritatakse 67 mõrva 100 000 elaniku kohta. Riiki peetakse ka võltskauba, rahapesu, inimkaubitsemise, relva- ja muidugi narkoäri paradiisiks. ●

Kes saab Chávezi mantlipärijaks?

Presidendivalimised peaksid toimuma kuu aja jooksul või vähemasti kuulutatakse need sel ajal välja.

Favoriidiks on tõusnud asepresident Nicolás Maduro, kelle toetus ilmselt suureneb Chávezi lahkumise emotsionaalsel taustal, sest Chávez ise kuulutas ta enda mantlipärijaks. Kuid Madurol puudub siiski Chávezi karismaatilisus.

Tema suurim vastane on Chávezi vana rivaal kuberner Henrique Capriles. Ambitsioon nähakse ka parlamendijuht Diosdado Cabello, kel on liitlasti sõjaväes ja suuräris.

Microsoft on trahve makstes toetanud EL-i kahe miljardi euroga

Nii kaua kui arvutid on olnud laiatarkvekaup, on paljusid neist oma Windows-tarkvaraga varustanud USA suurfirma Microsoft. Ja peaaegu sama kaua on Microsoftil olnud pureda kont Euroopa komisjoniga, kes seisab 500 miljoni Euroopa Liidu tarbija õiguste eest.

Eile tegi Euroopa komisjoni konkurentsivolinik Joaquín Almunia (pildil) teatavaks, et on USA tarkvarahiiglasle kirjutanud välja uue trahvi – summas üle poole miljardi euro. See pole esimene kord, kui Brüssel Microsofti suhtes karme käike teeb, vastupidi: viimane nõue on seotud juba 1990. aastatel alanud EL-i ja ettevõtte vaheliste vaidlustega.

Ehk siis Euroopa komisjon avastas nüüd, et Microsoft oli rikkunud 2009. aastal samuti suure trahviga kaasanenud otsust, millega ettevõtet kohustati viie aasta jooksul pakkuma Windowsi kasu-

tajatele ekraanil valikut, mis võimaldaks automaatselt seadistatud, samuti Microsofti toodetud, Internet Exploreri asemel valida mõnd teist veebilehitsejat.

Kuigi Microsoft sellise nupu ka alguses lisas, unustas ettevõtte ühele uuendusele selle lisada. Seega osadel kasutajatel seda võimalust 2011. aasta maist kuni mullu juulini polnud. „Selle tulemusena ei näinud umbes 15,3 miljonit inimest seda valikuvõimalust,” kurjustas Almunia.

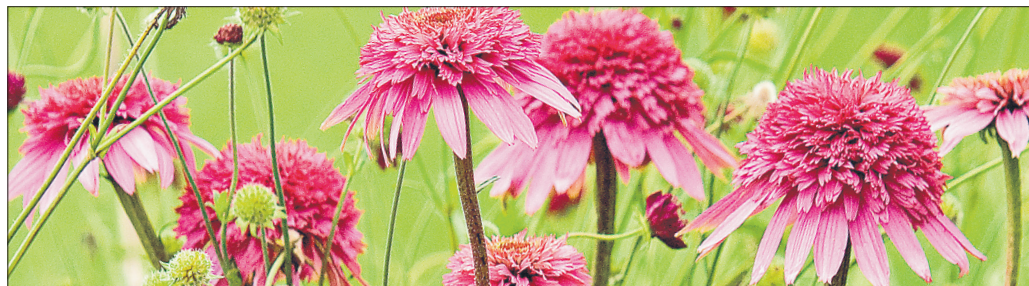
Põhimõtteline asi

Ja kuigi Microsoft tunnistas oma viga, leidis komisjon, et tegemist on põhimõttelise asjaga ning väljastaski eile trahvikviitungi 561 miljoni euro peale. Kui USA tarkvaratettevõtte selle trahvi ära maksab, on ta alates 2004. aastast Euroopa Liidu eelarvesse kokku maksnud pea 2,2 miljardit eurot trahvi.

Vaidlused ettevõtte ja Brüssel vahel said alguse juba 1990. aastate lõpus, kuid läksid eriti tuliseks 2003. aastal. 2004. aastal väljastati esimene trahv – 497 miljonit eurot – seoses sellega, et Microsoft tahtis kangesti kinnistada Windowsi kasutajaid oma heli- ja visuaalmeedia failide mängimiseks mõeldud programmi külge.

2006. aastal määrati ettevõttele 280,5 miljonit trahvi, sest eelmise otsuse täitmisega venitati. Alles eelmisel aastal kinnitas Euroopa kohus 860 miljoni eurose trahvi. Nii kasvabki trahvi summa üle kahe miljardi euro. ● **Raimo Poom**

MAAKODU MÄRTSINUMBRIS:

INFO JA TELLIMINE: tel 680 4444 või www.tellimine.ee

GASTRONOMIATALU LUKSUSLIK LIHTSUS

Meisterkokk Ants Uustalu ja tippkondiiter Kertu Lukas ostsid Raplamaal rehielamu ning rajasid Ööbiku gastronoomiatulu. Gastronoomia pole gurmee – süüa tehes ei panustata siin mitte peenutsemisele, vaid hea toidu ehedale maitsele.

PÄIKESE TALU LUGUSID TÄIS KÖÖK

Harrastuskunstnik Merike Maaroo si koduköögis on igal asjal oma põnev lugu. Perenaine on taaskasutusega sina peal ning oskab vanavarale väärikuse tagasi anda.

LEPIKU-MARDI ROHELINE AARDELAEGAS

Viivi Lepikust sai kirklik taimehuviline kümmekond aastat tagasi. Praegu pole Pärnu-Jaagupi kandis tema taimekollektsoonile liigi- ja sordirikkuselt ühtegi teist kõrvale panna.

ETTEVÕTETE KASUMID BUUMIEELSEL TASEMEL

Esialgsetel andmetel kasvas ettevõtlussektori kogukasum eelmisel aastal seitse protsenti ja kerkis buumieelse 2,9 miljardi euro tasemeni. Võrreldes 2011. aastaga suurenes kogukasum

enamikul tegevusaladel. Kasvasid sisetarbimisele panustavad ehitus, kinnisvara, haldus- ja abi-tegevus, jaekaubandus. Kasum kahanes energeetikas ja töötlevas tööstuses. **EPL**

MAAG OSTIS SOOME KONKURENDI POUTTU

Maag Lihatööstus ostis 100 protsenti Soome suuruselt neljanda lihatööstuse Pouttu aktsiatest. Helsingist 500 kilomeetri kaugusel Kannuses asuva Pouttu lihatööstuse käive moodustas 2012.

aastal 61,4 miljonit eurot ja ettevõttes töötas 280 inimest. Pouttu ülevõtmise tulemusena suureneb Eesti kapitalil põhineva Maag Grupi käive 174 miljoni euroni. **Delfi**

EUROALA LANGUSES

0,9 protsenti kahanenes Eurostati andmetel aasta varasemaga võrreldes euroala neljanda kvartali sisemajanduse koguprodukt. **Delfi**

Skype'i looja uus äri pakub üle interneti eraarstiabi

MetaMed viib jõukad**USA patsiendid veebi****vahendusel kokku****parimate arstidega.****Hans Lõugas**

hans.lougas@epl.ee

MetaMed pakub üle interneti sisuliselt igapähele, kes teenust osta jaksavad, isiklikku kõrgetasemelist meedikute uurimiserühma. Nimelt kogub MetaMed kokku kõikvõimalikud patsiendi kohta käivad andmed – alates inimese geenikaardist ja elukeskkonnast ning lõpetades varem põetud haigustega – ja annab need parimatele arstidele analüüsida. Nii võib haruldase haiguse põdeja saada MetaMedist kinnitust oma senisele diagnoosile, täpsemaid prognoose haiguse arenemisest, soovitusi kõige uuemate ravimite tarvitamiseks või lausa geneetilise analüüsi, mis näitab muuhulgas haiguse võimalikku pärilikkust.

Tõsi küll, igaüks praegu veel MetaMedi teenuseid endale lubada ilmselt ei saa. „Jah, praegu pakume teenust jõukale kliendile,” ütles MetaMedi nõukogu esimees Jaan Tallinn, Eesti IT-edulugude Kazaa ja Skype'i üks loojatest. „Alustaval teenusfirmal on lihtsam tegeleda väheste jõukate klientidega kui paljude keskklassi-klientidega,” selgitas Tallinn uue ettevõtte ärimudelit. Kuigi iga klient saab MetaMedilt isikliku pakkumise, maksavad isikliku arstide uurimiserühma teenused TheNextWebi andmetel umbes 5000 dollarit 24 tunni eest. Kuna keerulise juhtumi analüüsimine võtab aega kuni neli tööpäeva, peaks arvestama 20 000 dollarise arvega. Ravikindlustus üldjuhul erameditsiini teenuseid ei kata.

Skype'i ja Kazaa ühe looja Jaan Tallinna uusim ambitsioonikas projekt on pakkuda jõukatele ameeriklastele meditsiiniteenuseid interneti teel.

Foto: Tiit Blaas

daval on. „On väga võimalik, et inimese oodatavat eluiga saab 10 või 20 aasta võrra pikendada, kui kogu asjakohane info kokku koondada,” on MetaMedi asutaja, ettevõtja ja futurist Michael Vassar selgitanud väljaandele VentureBeat. Tavapärasel meditsiinisüsteemis ei jõua arstid kogu informatsiooni läbi töötada ja loomulikult ei jõuaks ravikindlustus sellise põhjalikkuse eest ka maksta.

MetaMed erineb oma tehnoloogialt Jaan Tallinna varasematest ettevõtmisest, mille isäraseks oli nn partnervõrk (ingl k *peer-to-peer* võrk). MetaMed viib lihtsalt üle interneti kokku patsiendi, tema andmed ja ekspertidest arstid. ●

Teine Eesti meditsiini-startup loob tarkvaraaju taastusraviks

Meditsiini ja tehnoloogia ristumisel arendavad teisedki idufirmad nutikaid ideid. Hiljuti Tallinna Teaduspargi Tehnopol ja Taani ettevõtluskiirendi Accelerance tervise-ettevõtete programmi võetud Cognuse on Eesti firma, mis loob tarkvaraaju taastusraviks.

„Me pakume neuropsühholoogide ja terapeutide poolt välja töötatud mänge, mis aju piirkondi stimuleerivad ja treenivad,” selgitas Cognuse'i juht Andres Mellik. Kui inimese aju mingi piirkond saab trauma läbi kannatada, siis saab seda stimuleeriva tegevusega taastada – seda nimetatakse kognitiivseks rehabilitatsiooniks.

Cognuse pakub oma tarkvara iga tasemel klientidele – alates avalikest haiglastest ja erakliinikutest kuni eraisikuteni. „Tõsi küll, eraisikutega pole me jõudnud ressursside tõttu veel tegeleda,” lisas Mellik. Tema sõnul on firma fookus praegu Aasias, palju on ettevõtte vastu huvi Jaapanist, Hiinast, veidi vähem Koreast. „Aga muidugi [pakume teenust] ka Eestis ja siinses piirkonnas, Skandinaavias,” ütles Mellik. Tehnopolit teaduspargi ja Taani kiirendi abiga saab Cognuse ja teised Eesti ja Läti tervise- tehnoloogia ettevõtted konsultatsiooni ärimudeli lihvimiseks ja muud nõustamist, mida sellises etapis ettevõtted vajavad.

Ligi: mitmes edukas lääneriigis puudub miinimumpalk

Eelmisel aastal sai Eestis**alampalka alla 15 000****inimese ehk 2,4 protsenti****kõigist töötajatest.****Risto Vesikioja**

majandus@epl.ee

Rahandusminister Jürgen Ligi sõnul on kogu majandust kattev miinimumpalk väga vastuoluline regulatsioon, mistõttu paljudes edukates riikides, sealhulgas Saksamaal ja Rootsis, ta puudubki. Kommenteerides tööandjate keskliidu volikogu esimehe Enn Veskimägi mõtet alampalka kaotamise kohta, ütles Ligi, et miinimumpalkade kõrge tase on üks tööpuuduse ja majanduslanguse olulisi põhjusi ning seda on näidanud eelkõige Euroopas leviv kriis. „Enn Veskimägi kriitikal on seega sisu. Leppimine palgaga, mis näib näiteks pealinnas või kõrget kvalifikatsiooni eeldaval erialal piinli-

kult madal, võib keskustest väljas ja kehvema ettevalmistuse korral olla töö saamise ainus võimalus. Euroopa kriis on tõestanud, et miinimumpalkade kõrge tase on üks tööpuuduse ja majanduslanguse olulisi põhjusi,” ütles Ligi.

Halb orientiir

Minister leidis, et Eestis ei ole palga miinimum küll veel majandust oluliselt piirav, aga on ikkagi vastuoluline. „Näiteks ei mõju ta sugugi ainult madalama palga maksmist välistavalt, vaid ka orientiirina, millest rohkem pole halvalt tööandjal või maksupetturil ametlikult vaja palka maksta,” lisas minister.

Eesti tööandjate keskliidu volikogu esimees Enn Veskimägi rääkis saates „Vabariigi kodanikud”, et Eestis ei peaks olema kehtestatud kindlat alampalka, vaid tööandja ja töötaja peaksid ise kokkuleppele saama. ●

Nõmme Linnaosa Valitsus**TEATAB**

Nõmme linnaosa vanema 1. märtsi 2013 korralduse nr 81 alusel annab Nõmme Linnaosa Valitsus kasutusse Tallinna linnale kuuluvate ehitiste pinnad reklaami või teabe eksponeerimiseks Clear Channel Estonia OÜ-le järgmistel tingimustel:

1. pinnad antakse kasutusse püstise vormi ja ühtse disainiga nn piilar tüüpi välireklaamkandjate paigaldamiseks, mis on teiseldatavad ja mittepüsivalt ehitise pinnaga ühendatud ning mis võimaldavad eksponeerida kuni kolme välireklaami (3,6 m x 1,4 m). Pinnad antakse kasutusse tervikobjektina järgmistele asukohtadele:

- 1.1 Nõmme keskuse parkla nurk;
- 1.2 Valdeku tn ja Vabaduse pst ristmiku piirkond;
- 1.3 Vabaduse pst ja Hiiu tn ristmiku piirkond;
- 1.4 Vabaduse pst ja Kõla tn ristmiku piirkond;
- 1.5 Pärnu mnt 236a kõrval haljasala;
- 1.6 Pärnu mnt ja Rulli tn ristmiku piirkond.

Tallinna Kesklinna Valitsus**TEATAB**

Tallinna Kesklinna vanema 4. märtsi 2013 korraldusega nr 68 kinnitati eelläbirääkimistega pakkumise tulemused linnarajatise kaubandustegevuseks kasutusse andmiseks kaubanduse korraldaja leidmiseks käsitööturu korraldamiseks Müüriava tn 48 kõrval (100 m²), Müüriava tn 52 kõrval (15 m²) ja Vene tn 30 kõrval (15 m²). Parimate pakkujatega 5 + Capital OÜ-ga ja Mihkel Haldus OÜ-ga sõlmib Tallinna Kesklinna Valitsus linnarajatise kaubandustegevuseks kasutusse andmise lepingud tähtajaga 1. aprill 2013 kuni 31. märts 2016. Täpsem teave võitjate ja linnarajatise kasutusse andmise tingimuste kohta Tallinna veebilehel.

Mustamäe Linnaosa Valitsus**AVALIKUSTAB**

05.03.2013 toimunud eelläbirääkimistega pakkumiste konkursi tulemused:

1. Sõpruse pst 263 linnarajatise 1109,0 m² kaubandustegevuseks kasutusse andmiseks parkimisteenusega kauplemiseks kuulutati konkursi võitjaks OÜ Kalon AO, võitjaga sõlmitakse üürileping 3 (kolmeks) aastaks, üürihinnaga 0,36 eurot/m² kalendrikuus.

EESTI KEEL SOOMES

Tallinnas ja Põhja-Eesti rannikul on soome keele oskus muu Eestiga võrreldes hästi levinud. Soome turistid saavad ilma probleemideta pealinna poodides ja restorani- des oma emakeeles läbi,

kuid Helsingi kauplustes eesti keeles ostelda sama lihtne ei ole. [...] Enamikule soomlastest pole lihtsalt kohale jõudnud, et eestlastelt võiks olla midagi õppida.

MARKUS LARKOVIRTA (ERR)

SUUSARÖÖMUST

Päike paistis, aga mitte nii teravalt, et oleks pimestanud. Lume-koorik oli veatu. Tuiskasin piki voore harja, ees avarus, taga avarus, külgedel avarus.

PRIIT PULLERITS OMA SPORDIBLOGIS

LASTE ELATISRAHAST

Tegelda tuleks eelkõige hoia- kute muutmisega. Abikaasa või elukaaslasega võib küll nii-öelda lahku kasvada, aga lapsed ei tohiks sel juhul kaotajaks jääda. Mulle tundub, et suur eda-

siminek oleks see, kui me muu- daksime veidikenegi rangemaks oma suhtumist inimestesse, kes ei täida oma kohustusi laste ees.

JUSTIITSMINISTRI ÕIGUSNÕUNIK
MADIS TIMPSON (SAKALA)

PANUSE JA TULEMUSE suhe Eesti kujutava kunsti puhul on vägagi hea

Ontliku maksumaksja panus kunsti rahastamisse on nullilähedane

Anders Härm

kultuurikriitik

„[Vahur] Kraft arvas, et kunsti saab edukalt ka hobikorras teha. Mõtlen, et kas pankur saab ka hobikorras olla. Kui kõik finantssektoris tegelevad inimesed teeksid seda keerukat tööd peale mingit fordistlikku liinitööd? Tuleks kell 6 koju, annaks lastele süüa ja tegeleks pangandusega? Saate ajal, kui Kraft ja Hardo Pajula rääkisid kunstnike liigest hellitamisest, küsisin ma Olavi Laido käest, kas on olemas finantsinimesi, kes ütlevad, et ega ma raha ei tahagi, ma teen oma tööd elu lõpuni ikka puhtalt armastusest ühiskonna vastu?”

KUNSTNIK MAIKE LOND FACEBOOKIS
PÄRAST SAATE „JÜRI ÜDI KLUBI” KÜLASTUST
(ETV2 14.01.2013).

Avaliku suhtluse õpikutõde ütleb, et kultuurist rääkides ei tasu mitte kunagi virila näoga kurta, kui vähe raha sul on, vaid hoolimata kõigest katsuda vedada

naeratus kõrvuni, muidugi, kui hambumus võimaldab, ja rääkida sellest kui fantastiline kõik on ning kui edukas sa oled selles, mida sa teed. Kramplikult võlts optimism olevat ikka parem kui avalik meeleheide, kuid praegu avalikkuses nüüdiskunsti üle käiva debati valguses tasuks ehk heita pilk ka sellele, millest avalikult ei taheta väga rääkida – nimelt rahale.

20 senti elaniku kohta

Kultuuriministeeriumi eelarve moodustab alla kahe protsendi riigieelarvest. Kujutavale kunstile kuulub ministeeriumi ametlikust kogueelarvest (ligikaudu 166 miljonit eurot 2011. aastal) riigikontrolli andmetel üksnes üks protsent – 1,6 miljonit eurot.

Kuid see number küündib ühe protsendini üksnes tänu kultuuriministeeriumi eelarve välise Eesti kultuurkapitali (1,37 miljonit eurot 2011. aastal) ja marginaalsel määral ka hasartmängumaksu nõukogu toetuse (12 630 eurot) sissearvestamisele. 2011. aastal kulutati ministeeriumi eelarvest kujutavale kunstile niisiis ei rohkem ega vähem kui 273 153 eurot.

Eeldades, et kultuurkapitali sihtkapitalide osa kultuuriministeeriumi eelarvesse sisse arvestatuna ei tohiks olla kokku suurem 10 miljonist

eurost aastas, siis ca 156 miljoni eurose kogueelarve juures teeb see kujutava kunsti tegelikuks protsendiks ümardatuna tubli 0,18. Seega, ministeerium kulutab kaasaegsele kunstile ühe elaniku kohta aastas umbes 20 senti. Isegi koos kulka rahaga ei tule see summa palju üle ühe euro.

Ontlik maksumaksja, kes sa oled erakordselt raevus selle pärast, kuidas riigi raha mõõtmatus kogustes mõtte- tute moodsale kunstile jagatakse: kui sa viina ei joo, suit- su ei tee ja pokkerit ei mängi (kulka ja HMN-i tulubaas), on sinu panus nullilähedane. Ma üldiselt üritan kerjusele tänaval ikka rohkem anda. Isegi koos kulka panusega on kunsti osa kultuuriministeeriumi eelarves lihtsalt nii armetu, et peaks panema iga aruka kultuurimi- nistri häbi pärast punastama.

Eesti riik ei kuluta kujutavale kunstile aastas palju üle ühe euro elaniku kohta.

Kuid rahalise *input*’i ja *output*’i suhet silmas pidades on kujutava kunsti olukord parem kui kunagi varem. 1990-ndatel oli meil üks arvestatav rahvusvaheline kunstnik – Jaan Toomik, nullindate alguses lisan-

du talle Ene-Liis Semper. Kümnendi keskel löid läbi Mark Raidpere ja Marko Mäetamm, kümnendi lõpus Kristina Norman. Viimastel aastatel on aga rahvusvahelise läbilöögi teinud ja auhindu võitnud terve plejaad kunstnikke ja rühmitusi, teatud mõttes võiks isegi rääkida rahvusvahelisest plahvatusest.

Kultuurkapitali sel- leaastane peapree- mia ei läinud asjata jagamisele Marge Monko, OU Visible Solutionsi, Sigrid Viiri ja Timo Tootsi vahel. Vähemasti küm- mekond kunstnikku võiksid hea õnne ja aktiivse töö tule- musel järgnevatel aastatel rah- vusvaheliselt läbi lüüa. Eestit sel aastal Veneetsias esindav Dénes Farkas esmajärjekorras.

Meil on enam-vähem normaalne ja intellektuaalselt huvitav rahvusvaheline kunsti- elu vähemalt kahes linnas (Tal- linnas ja Tartus), mitu arvesta- tavat kuraatorit ja mitu erine- va suunitlusega alternatiivset institutsiooni. Lisaks on meil vähemalt üks osakond Eesti kunstiakadeemias, mis on või- meline nendele eelnimetatud kunstnikele lisa kasvatama.

Ma ei taha öelda, et teised valdkonnad ei vääri toetust, vaatamata asjaolule, et mõni valdkond saab 15% kultuurimi- nisteeriumi eelarvest ja ikka ei majanda ennast ära. Päris selge on see, et see rahade jaotumine peaks olema õiglasem. Ometigi ei taha ma väita, et nende toe- tuse peaks vähendama, vaid et nende vähemate valdkondade toetused viidaks vähemalt võr- reldavale skaalale.

Milliseid paremaid tulemusi?

Kaasaegse kunsti produkt- sioonikulud on tõusnud filmi ja teatriga sarnasele tasemele. Kunsti kogetakse samamoo- di nagu kontserti või etendust, aga rahastatakse viisil, nagu oleks kunst ikka veel üksnes lõuendi katmine värviga pisut külmas keldriatlejes, et müüa see kellelegi seinakaunistuseks kummipuu kõrvale. Selline kujutelm on ebaadekvaatne.

Selliste produktsiooni- ja reklaamismuude ning hõre- date stipendiumivõimaluste juures nagu on Eesti kunsti-

Maria Valdma ehete näitus lida galeriis.

Foto Rene Suurkaev

kel hetkel kasutada võimalik, on aga pisut keeruline ooda- ta „paremaid tulemusi”. Nii et kui ajakirjanik Mikk Salu (13.10.2012, Postimees) leidis tohutuid eeliseid amatöör- kunstnikele, kes teevad kunsti puhtast rõõmusest erinevalt professionaalidest, kes tee- vad kunsti totaalselt võõran- dununa, siis *sorry vaan*, aga kõik tänapäeva kunstnikud ongi hobikunstnikud, tehes oma kunsti mingi palgatöö kõrvalt. Professionaalne kunst- nik on Eestis võimatu olla isegi siis, kui sa oled oma valdkon- nas võrdlemisi kaalukas tegija. Olukorras, kus meil on pro- fessionaalseid kunstiinstitu- tsioone üksnes kahes linnas, ja needki krooniliselt alara- hastatud, on nagu palju tah- ta, et kogu elanikkond kunst- ist „aru saaks”, seda mõistaks, või vähemalt tolereeriks.

Ei saa mõista seda, mida kuskil näha pole, aga mil- le kohta levitatakse meedias alusetuid kuulujutte. Mit- mes väikeses linnas kiratsevad entusiasmi, kohalike oma- valitsuste ja galeriiprogram- mide toel mitmed galeriid – Võrus, Haapsalus, Türil jne.

Äkki tuleks mõelda riiklikult ja omavalitsuste poolt korra- likult rahastatud *kunsthalle*’de võrgustiku peale Eesti suure- mates maakonnakeskustes, kuhu jõuaks ka moodne kunst ning kus töötaksid hea haridu- sega spetsialistid, kes omakor- da hoolitseksid maakondliku kunstitariduse eest koos koha- like kunstiõpetajatega?

Kunst üle Eesti

Kui (sageli suvalist) kunsti näi- datakse provintsis vaid teatri- te fuajeedes ja kontserdisaali- de kohvikutes, ei saagi nüü- diskunsti avalik retseptioon paremaks minna, sest nende ruumilised võimalused ja toi- mimisprintsibid – näitus ei toimu mitte kunstile mõeldud pinnal, vaid teise institutsiooni küljes parasiteerides – panevad sellele, mida seal üldse näidata saab, omad selged piirangud.

Ühesõnaga, hoolimata rahastuse ja institutsionaalse välja vajakaajäämistest, on Ees- ti nüüdiskunst täiesti arvestata- val tasemel. Praeguse rahastuse juures on rahvusvaheliselt läbi- löögivõimelise ja intellektuaal- selt intrigeeriva kunsti olemas- olu Eestis üldse kerge ime. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

UUED RAAMATUD

Varajane lapsepõlv

Liisa Keltikangas-Järvinen
„Väikelapse sotsiaalsus“
●● kirjastus Koolibri

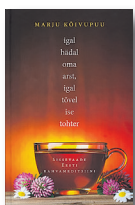
Varajane lapsepõlv on inimese elus kõige tähtsam periood. Kolme esimese eluaasta jooksul kujuneb baas kogu edaspidise elu sotsiaalsete suhete kvaliteedile. Lasteaia käimine iseenesest lapse sotsiaalseid oskusi ei arenda ja liiga varajane sattumine ülearu suurde seltskonda võib sotsiaalsete oskuste arengut hoopis pärssida. Millised rühmakogemused

võiksid aga lapsele soodsalt mõjuda? Kas mudilased peavad tõesti suutma ise enda eest seista, end kaitsta ja konflikte lahendada? Millised on alla kolmeaastasest sotsiaalsed oskused?

See raamat ongi kirjutatud väikelaste vanematele, pedagoogidele, kasvatajatele, üliõpilastele. Kõikidele nendele, keda huvitab sotsiaalsete oskuste kujundamine.

Raamatu autor on Soome tunnustatud teaduskirjanik. Oma tekstides on ta käsitlenud enesehinnangut, laste agressiivsust ja temperamenti ning nende seost personaalsuse, kooliedu ja toimetulekuga.

Eesti rahvameditsiin

Marju Kõivupuu
„Igal hädal oma arst, igal tõvel ise tohter“
●● kirjastus Varrak

Selles raamatus vaatleb folklorist Marju Kõivupuu peaauslikult Eesti ainesele tuginedes rahvameditsiini: misugused on läbi aegade olnud inimeste arusaamised haiguste põhjustest ning milliseid ravivõtteid- ja viise on ühest või teisest tõvest jagusaamiseks pruugitud või pruugitakse tänini.

Pilk heidetakse ka rahvaarstide värvikasse ja isikupärase maailma. Siinkohal meenuvad kindlasti Luule Viilmaa, Kaika Laine, Viga-

la Sass, Vormsi Enn ja mitmed teised Eestimaal tegutsenud või tegutsevad tuntud tervendajad, teadmamehed ja -naised. Kuigi see raamat ei ole mõeldud praktiliseks käsiraamatuks, kust leida nõu ja abi ühe või teise konkreetse haiguse ravimiseks, on see lugejale siiski huvitavaks ja kindlasti mõtlemapanevaks teejuhiks rahvapäraste meditsiinilise mõtte maailma.

Raamatu autor on Tallinna ülikooli Eesti humanitaarinstituudi maastiku ja kultuuri keskuse vanemteadur. Ta on avaldanud uurimusi peamiselt meditsiini-folkloori, surmakultuuri ja rituaalmaastike teemadel ning tegele-nud Eesti rahvakultuuri populariseerimisega.

Liigume geeniteadusest edasi rahvaterviseni

Katrin Sak
filosoofiadoktor

Tippteaduse tõhusaimad leiud peaks tervishoiu-süsteemi kui terviku arengut soosima ja edasi viima.

Eesti ühiskonnas räägitakse viimastel aastatel üha enam geenidest: geneetilistest haigustest ja nende eelsoodumusest, geenide poolt määratud võimekusest ja võimetusest midagi oma elus korda saata või kuhugi jõuda. Tegu oleks justkui sadamasse sõudnud nn valge laevaga, mis võiks inimestele anda ebatervislike eluviiside tagajärjel haigestumiseks õigustuse („aga mul oligi eelsoodumus“), mille taha ebaedu korral peitu puge-da („mul ei olegi edasijõudmiseks õiget geenikombinatsiooni, milleks siis veel tööd teha“) ning mis geenitehnoloogidele ja teadlastele annaks justkui õiguse end kogu selles teabe-hulgas peremeestena tunda. Tegelikult on siin just viimaste õlul kanda väga suur vastutuskoores, et inimesteni ehk tarbijateni jõuaksid tipptea-duse tulemuste hulgast kõi-

Inimene pole oma geenide vang.

Foto: Shutterstock

ge tõhusamd leiud, mis ühtlasi soosiksid ja viiksid edasi ka tervishoiusüsteemi kui terviku arengut. See, millist teavet võimendada ja kelle huvides seda teha, on omamoodi eetilise teekond, kantud moraalsest vastutusest.

Olgu siinkohal välja toodud meediapildis viimastel nädalatel reklaamitud sportlike võimete testimise pakett, mille alusel saab inimene teada, kas ta sobib tegelema rohkem jõu- või vastupidavusaladega. Paralleelselt selliseid järeldusi võimaldavate geenitehnoloogiaalaste teadmistega tunneb teadlaskond aga ka selliseid geneetilisi muutusi, mis suurendavad füüsilise aktiivsuse järgse äkksurma tekkeriski. Ning siit kerkibki kohe

küsimus, miks ei hõlma sportidestid sellist teavet ja kas tervisesportlase seisukohalt palju aktuaalsema teabe jagamine on kuidagi ebapopulaarne? Et inimene oskaks end koormus-

Esmapilgul kehvana näivate võimalustega tööd tehes võib edukalt võiduni jõuda.

te valikul teadlikult ohjeldada ja kasu asemel endale ise kahju ei teeks?

Personaalne meditsiin

Kus jookseb piir teadmiste omamise ja nende rakendamise moraalse kohustuse vahel ning millisel kohal haakub siin püüd teenida tulu? Kindlate geneetiliste markerite alusel on võimalik näiteks eristada

inimesi, kelle puhul teatud liiki vaktsiinid ei toimi. Miks lastakse neil umbes kümnel protsendil inimestest võtta risk vaktsiinide kõrvaltoimete osas ja miks tehakse vastav kulutus? Kas selline esmane haiguse ennetus ei ole mitte ebamoraalne? Kas eetilise ei oleks siinkohal välja arendada hoopis vajalikke geeniteste? Sama küsimus kerkib ka kindlate antibiootikumide kohta, mille vastu teatud osal inimestest on olemas nn sise-sine kaasasündinud resistent-sus. Kas tugevate kõrvaltoime-tega rohtude manustamine on eetiline, kui meil on samal ajal potentsiaal ja võimalused olu-korra eelneva piiritlemiseks?

Maovähki põhjustava *Helicobacter pylori* infektsiooni tagajärjel toodavad rakud valgulisi ühendeid, tsütokiine. Seos inimese tsütokiinigeeni-des esinevate kindlate muutus-te ja maovähi arengu vahel on hästi teada. Kas sellised genee-tilised teadmised võiksid olla (üheks) määravaks teguriks antibiootikumide kolmikravi kasutamise/mittekasutamise üle otsustamisel bakteri elimi-neerimiseks organismist?

Geenitehnoloogia kiire arengu valguses kerkib küsi-mus, mis ikkagi on personaalne meditsiin ning millal ja kuidas see toimima hakkab? Kas genoomika-alased teadmised panustavad rahvatervise seisukohalt kõikidesse inimestesse võrdselt või suurendavad need vaid vahemaad rikaste ja vaeste vahel, pakkudes jõukamale elanikkonnakihile nn butiik-meditsiini (-testimise) teenu-seid? Üks on kindel – me ei ole oma geenide vangid – partii algul on meile küll kindlad kaardid kätte jagatud, kuid nii nagu võib suurepäraseid kaarte omades edu kergelt maha mán-gida, võib esmapilgul kehva-na näivate võimalustega tööd tehes ja vaeva nãhes ka edukalt võiduni jõuda. ●

SÜNNIPÄEVAHINNAD!

Paljud prilliraamid –25% kuni –50%

Kehtib raami ja klaaside koostul

Kõik Tokai prilliklaasid –25%

Kehtib raami ja klaaside koostul

Prillioetjale silmakontroll tasuta

Juba 19 aastat professionaalset teenindust, head kaubavalikut ja usaldusväärsust! Elu on vaatamist väärt!

TALLINN
Pärnu mnt 10
telefon 627 0110
E-mail: parnumnt@eagle-vision.ee

Endla 12
telefon 662 1150
E-mail: endla@eagle-vision.ee

Paldiski mnt 102 (Rocca al Mare kaubanduskeskuse 1. korrusel)
telefon 665 9105
E-mail: rocca@eagle-vision.ee

TARTU
Tasku keskus, Turu 2
telefon: 733 3938
E-mail: tartu@eagle-vision.ee

Lõunakeskus, Ringtee 75
telefon: 731 5638
E-mail: lounakeskus@eagle-vision.ee

RAKVERE
Põhjakeskus, Tõremäe
telefon 326 0500
E-mail: rakvere@eagle-vision.ee

PÄRNU
Rüütli 39
telefon 445 1900
E-mail: parnu@eagle-vision.ee

Kaubamajakas, Papiniidu 8/10
telefon 445 5979
E-mail: kaubamajakas@eagle-vision.ee

EAGLE VISION
Elu on vaatamist väärt
www.eagle-vision.ee

LAE END ENERGIAGA!

Bio-Quinone Q10 sisaldab koensüümi Q10 ja vitamiini C, mis aitab kaasa normaalsele energiavahetusele ning aitab vähendada väsimust ja kurnatust.

Märtsis kuni -20%

Pakkumine kehtib ainult hästi varustatud apteekides:

APTEEK 1 **Apteek**

Taani kvaliteettoode firmalt
Pharma Nord
www.pharmanord.ee

Norskamine võib viidata tõsisele unehäirele

Uneapnoed tuleb südame- ja ajuveresoonkonna haiguste ja tüsistuste tekke vältimiseks ravida.

Kristiina Viiron
kristiina.viiron@epl.ee

„Põhiteema, mille ümber tants ja trall käib, on norskamine. See on üsna sage kaebus, mis inimesi arsti juurde pöörduma paneb,” ütleb kõrva-nina-kurguhaiguste kliiniku arst Oliver Vaide.

Norskamine võib doktori sõnul olla ka n-ö kosmeetiline probleem, mis norskajale endale tervishädasid ei põhjusta ja võib pigem rahuks muuta ergu unega voodinaabri, kes kaasa n-ö pealesunnituid lärmakuse tõttu öösiti korduvalt üles ärkab. Ent norskamise ajal võivad hingamisteed ka osaliselt sulguda – see tähendab seda, et magaja on pidevalt kergemas või sügavamas hapnikupuuduses. Kui magaja hingamise aga lausa pausid tekivad, on tegemist väga tõsise unehäire – obstruktiivse unepa- noega, mis viib lõpuks välja raskete haigusteni.

Diagnoosi saamiseks ja probleemile lahenduse leidmiseks soovib doktor Vaide alustada uneuuringust. Tema sõnul saadavadki kõrva-nina-kurguhaiguste kliiniku tohtrid norskamiskaebusega patsiendid enamasti unearsti juurde, kui ollakse seisukohal, et

patsient vajab diagnoosipane- kuks ja ravitaktika otsustami- seks uneuuringut. „Meie jaoks on oluline teada, kas patsiendil esineb magamise ajal õhupuudust, hingamispause,” põhjendab dr Oliver Vaide.

Uuringuga selgub unehäire raskusaste, selle olemus, kus hingamistakistus täpse- malt tekib ja millist ravi võiks patsient vajada.

Arsti juurde väga hilja

Doktor Mae Pindmaa endani- melisest unekliinikust ütleb, et arsti vastuvõtul otsustatakse, millist uuringut patsient vajab, kas laiendatud uneu- ringut ehk polüsomnograa- fiat, mis registreerib kõik olu- lisemad keha uneaegsed talit- lused, hingamise polügraafiat või lihtsat skriiningtesti.

Mae Pindmaa lisab, et kuigi unekliinik on haigekassa lepin- gupartner, tasub haigekassa uneuuringu eest siis, kui pat- siendil on juba mõni tõsisem tervishäda: peale päevase uni- suse ravile allumatu kõrgvere- rõhktõbi, südamerütmihäire, läbipõetud infarkt, insult jms haigused, mis ongi väga tõe- näoliselt tingitud kaua kest- nud uneapnoest.

Staažikal unearstil tuleb tõdeda, et arsti juurde jõu- taksegi paraku siis, kui ras- ked tervishädad juba kimbu- tamas. „Uneapnoed loetakse raskeks, kui öiste hingamis- häirete tunniindeks on 30, aga meile jõuavad sageli ini- mesed, kelle indeks on juba

50 ja üle selle,” räägib dr Mae Pindmaa.

Üks põhjus, miks see nii on, peitub tõenäoliselt selles, et norskamist peetakse justkui paratamatuks. Näiteks arva- takse, et vanemad inimesed ju norskavadki jms.

Doktor Mae Pindmaa sõnul ei ole arsti juurde minek häda- vajalik, kui tegemist on nn har- jumusliku norskamisega: nors- kamine esineb vahetevahel ja kaob kehaasendit vahetades, ei esine hingamispause, liig- set kehakaalu, magaja puhkab end välja, tal ei valuta pea ega esine päevaseid tukastamissoo- ve. „Tähelepanelik aga tasub olla siiski, sest norskajal on eel- dusi uneapnoe kujunemiseks,” rõhutab tohter.

Uneapnoega võib tege- mist olla ja arsti juurde tuleb kindlasti pöörduda, kui nors- kamine on vali ja häirib teisi (nt voodikaaslast, toanaab- reid), asendivahetusega nors- kamine ei lakka, und katkesta- vad sagedased ärkamised, tua- letiskäimised ja õhupuuduse tunne, suu kuivab, hing jääb vahetevahel kinni ning inime- ne tunneb end hommikul uni- sena, tal valutab ärgates pea ning ta tunneb päeval väsi- must ja unisust.

Nagu juba varem öeldud, soodustab ravimata uneapnoe südame- ja ajuveresoonkonna haiguste teket ning raskendab nende ravile allumist. Rääki- mata sellest, et inimese igapäe- vane enesetunne on häiritud, tema töövõime ja loomingu-

Arsti juurde jõuab inimene siis, kui rasked tervishädad juba kimbutamas.

Ravimata uneapnoe patsiendid põhjus- tavad ka rohkem liiklusõnnetusi.

Dr Oliver Vaide hakkab patsiendile tegema 3D kompuuteruuringut.

Foto: Rauno Volmar

lisus langeb ning seega kogu elukvaliteet. Ravimata uneap- noe patsiendid põhjustavad ka kolm kuni seitse korda enam liiklusõnnetusi.

„Uneapnoe kujunedes häi- rub ainevahetuslike hormoo- nide tasakaal: inimene võtab kaalus juurde, südamel on raske, võib areneda kõrgvere- rõhktõbi ja südamepuudulik-

kus koos tursevedeliku peetu- sega kehas – selle arvel tuleb veelgi lisakilosid,” räägib dr Mae Pindmaa, kuidas üks asi võib viia teiseni.

Väga tähelepanelik tuleb tema sõnul olla norskavate las- tega. „Uneagne õhu- ja hapni- kupuudus mõjub lapsele palju rängemini kui täiskasvanule, vähimagi öise hingamishäi-

SomnoGelat kapslid aitavad öhtul uinuda

Stress, närvilisus ja koormus, mis meid päevad läbi rakkes hoiab, mõjub öisele unele ja põhjustab probleeme uinumisel.

Kiire ja närviline eluviis toob kaasa aina suureneva hulga unetuse all kannatavaid ja pinnapealse unega inimesi.

Arstide hinnangul põhjustab unehäireid stres- sirikas elurežiim, paigast on nihkunud töö ja puhkuse tasakaal. Lisaks veel ebaõige toitumi- ne, energijookide liigne tarbimine, suitseta- mine, vähene keheline aktiivsus.

Kosutav uni on oluline, mõjudes hästi keha- lisele ja vaimsele tervisele. Õige uinumine on kõige alus, sest alles siis, kui on läbitud kõik unetsüklid - pindmine uni, sügav uni, REM- uni - on võimalik öise puhkuse ajal järgmiseks päevaks jõudu koguda.

Unehäirete sagedaseks tunnuseks on igaõhtu- ne voodis vähkremine. Selle all kannatajad ei suuda uinuda või vajavad väljateenitud unne vajumiseks oluliselt rohkem aega.

Paljud inimesed piinavad end unehäiretega pikka aega, enne kui astuvad samme olukorra muutmi- seks. Elkõige tuleks vähendada uinumist sega- vaid tegureid. Magamistoa tingimused (tempe- ratuur, õhuniiskus jne), magamisase, toitumine ja veel palju muudki võib unekvaliteeti mõjutada.

Paraku kõiki und segavaid tegureid ei ole alati võimalik kõrvaldada. Uinumise soodustami- seks sobivad hästi taimsed uneparaadid. Neist parim valik on SomnoGelat kapslid.

SomnoGelat kapslid 36 kapslit

- und soodustav ja rahustav toime
- parandab unevalmidust
- sisaldab kõrges kontsentratsioonis toimeaineid
- vaid üks kapsel enne magamaminekut
- ei tekita pideval tarvitamisel harjumust ega sõltuvust
- looduslik

Tootja: Kwizda Pharma GmbH, Austria.

Esindaja Eestis: OÜ KBM Pharma, Tähtvere 4, 51007 Tartu, tel 7338080.

Müügil apteekides

nii võib ka uneapnoe puhul abi olla elustiilimuutusest: ülekaalu ja rasvumise korral tuleks kaalu langetada, alkoholi tarvitamisest ja suitsetamisest peaks loobuma, päevakavva võiks võtta sportimise ja füüsilised harjutused (üla-kehale).

Kõige sagedasem ravi viis, mis keskmise ja raske ma uneaegse hingamishäire puhul head tulemust annab, on püsiva positiivõhu ravi ehk ravi CPAP (*continuous positive airway pressure*) aparaadiga – see hoiab magava inimese hingamisteed ülerõhu abil avatuna. CPAP-seadmeid on müügil erinevas hinnaklassis. Haigekassa kompenseerib möödunud aastast alates vastavate näidustustega patsiendile 85–90 protsenti kuludest, inimese enda osalus on sõltuvalt aparaadist ja maskist 35–115 eurot. Seni on aparaat antud ainult mõõduka, raske ja üliraske raskusastmega uneapnoega patsientidele.

CPAP-seadme sobivuse väljaselgitamiseks peab patsient esmalt läbima raviarsti juures uuringud. Seejärel testitakse, milline peab olema aparaadi seadistus ning milline mask patsiendile kõige paremini sobib.

Kergetel juhtudel võib abi saada ööseks suhu asetatavatest kapedest ja suusisestest lahastest, mis aitavad suurendada ülemiste hingamisteede avatust ning vältida kudede kokkuvajumist. Kui muret teeb ainult norskamine kui heli, siis võib abi olla ka apteegis müüdavatest õli sisaldavatest spreidest, mida pihustatakse limaskestadele. Proovida võib ka ninaplaastreid.

Vajaliku ravi määrab siiski unekliinik, vajadusel suunavad unearstid patsiendi teiste spetsialistide juurde: kõrva-ninakurguarst, ortodont, endokrinoloog, kardioloog, dieeditõustaja jt. ●

UNEAPNOE

Päevased kaebused

- päevane väsimus ja unisus
- hommikune peavalu või raskustunne peas
- hommikune suukuivus, neelu valulikkus
- kõrvetised
- kõrgeenenud vererõhk
- päevased suigatused
- keskendumisraskused
- meeleoluhäired (ärrituvus, pahurus, masendustunne)
- mälu halvenemine
- seksuaalvõimekuse langus
- pidev kaalutõus, ülekaal

Öised kaebused

- norskamine
- katkendlik hingamine
- hingamispausid
- rahutu uni, vähkremine
- sagedased öised ärkamised
- öine higistamine
- sage öine urineerimine
- südamepekslemine
- kõrvetised

Allikas: Mae Pindmaa Unekliinik

re korral võib kannatada lapse füüsiline ja vaimne areng,” põhjendab doktor.

Ravivõimalused

Laste uneaegsete hingamishäirete ravis võib head efekti anda adenoidide ja mandlite lõikus, täiskasvanute kirurgilisse ravisse suhtutakse tänapäeval reserveeritult, sest peh-

mesuulae operatsioonid ei ole paljudel juhtudel abiks olnud. Kirurgilisest ravist võib olla kasu, kui hingamistakistuse põhjuseks on mõni hingamisteede anatoomiline isärasus.

„Kirurgiline ravi ei ole uneapnoe korral esmavalik, vaid üks võimalus,” ütleb dr Oliver Vaide. Enne kirurgilist sekkumist hinnatakse kõrva-

nina-kurguhaiguste kliinikus lisaks uneapnoe ja norskamise tekkemehhanismi individuaalseid isärasusi endoskoopilisel uueuuringul, mis koos kolmemõõtmelise kompuuterruuringuga võimaldab planeerida kirurgilist ravi ning hinnata operatsioonide võimalikku edukust.

Nagu paljude teiste tõbede,

Küüned suveks korda!

Kui märkate, et küüned hakkavad

võtma valget või pruuni tooni,

moonduma,

maha kooruma,

või pakitsemata

siis on tõenäoliselt tegu küüneseenega.

Nailner Repair – seeninfektsiooni vastane küünepliast. Tõhus ja lihtne võitlus küünte seeninfektsiooniga otse haiguskoldes.

✓ Nähtavad tulemused mõne nädalaga.

Soodushind märtsis:

Apoteeka Apteeke Ülikooli Apteeke

Andide kuninganna MAKKA – seksuaalenergia allikas

Aastatuhandeid oli maka-nimeline taim tuntud ainult Andide kitsas piirkonnas, kuid tänapäeval kasvab huvi selle võimsa ravimtaime vastu kogu maailmas. Maka mõjub üldtoniseerivalt, toetab sugulist võimekust ja suurendab seksuaaliha nii meestel kui naistel.

Kõrgmäestik annab makale väe

Maka ehk mugulkress on Peruu Andides kasvav taim, mis suudab jääda ellu isegi 4000 meetri kõrgusel merepinnast. Maka juur sisaldab alkaloide ja aminohappeid ning on väga rikas mineraalainete poolest. Ta sisaldab tsinki, rauda, magneesiumit, kaltsiumit ja palju vitamiine. Indiaanlased pidasid makat jumalate kingituseks ja kutsuvad seda taime Andide kuningannaks.

Vallalistele keelatud

Peruu ja Boliivia indiaanlased on makat kasvatanud ja tarbinud juba üle 2000 aasta. Legendid sellest imepärasest taimest levisid Euroopasse alates Hispaania vallutusretkedest Lõuna-Ameerikasse 16. sajandil. Tänu seksuaaliha ja viljakust tõstvate toimele kehtib tänapäevalgi mõnes Peruu piirkonnas reegel, mille kohaselt tohivad makat tarvitada vaid abielus olevad mehed ja naised.

Maka - seksuaalenergia allikas

Paljud mehed ja naised kaebavad probleemide üle seksuaalelus. Mida vanemaks inimene saab, seda rohkem seksuaaliha ehk libiido nõrgeneb. Makas sisalduv looduslik afrodisiaak tõstab suguiha nii meestel kui naistel. Meestel leevendab maka erektsiooni- ja ejakulatsiooniprobleeme ning mõjub positiivselt seemnerakkude arvule ja liikuvusele.

Maka mõjub väga hästi ka naistele

Paljud Peruu naised on makat tarvitanud juba 3. eluaastast. Nad jäävad ka vanemas eas kauniteks, energilisteks ja seksikateks. Üleminekuajast tingitud vaevused on neile tundmatud.

Paljud naised on täheldanud enesetunde ja seksuaalsuse paranemist juba pärast paarinädalast makaekstrakti tarvitamist.

Aptekides on müügil makajuure ekstrakti sisaldavad kapslid. Macat tuleb võtta 1 kapsel päevas koos vedelikuga pikema perioodi (1...2 kuud) vältel. Seksuaalelule särtu lisamiseks on soovitatav, et Macat tarvitaksid mõlemad partnerid. Karbis on 30 kapslit.

Maca kapslid annavad energiat, tõstavad üldist vitaalsust ja mõjuvad positiivselt seksuaalelule

Täiendav teave OÜ KBM Pharma tel 733 8080

KIVIRÄHUL UUS TEOS

Andrus Kivirähu uus raamat kannab pealkirja „Maailma otsas. Pildikesi ilusate inimeste elust“. Kevadel ilmuva raamatu annab välja Eesti Keele Sihtasutus. **EPL**

BERLIINI FILHARMOONIKUD KINOLINAL

Reedel näeb Tallinna CC Plaza kinos maailma ühe juhtiva sümfooniaorkestri, Berliini Filharmoonikute kontserdi otseülekannet. Ettekandmisele tulevad Mozarti sümfoonia nr 33 B-duur,

Richard Wagneri ooperi „Tannhäuser“ avamäng ning Dmitri Šostakoviči sümfoonia nr 6. Kell 20.30 algavat kontserti kannavad üle 120 kino ja seda kõikjal Euroopas. **EPL**

ERENBURGI TEATER MÄRTSIS TALLINNAS

Peterburi lavastaja Lev Erenburg toob Tallinnasse oma teatri, et mängida Vene Teatris 21. ja 22. märtsil kahte musta huumoriga täidetud venekeelset etendust, „Madriidi... Madriidi...“ ja

„Orkestrit“. Kuulus Lev Erenburgi teater on korduvalt Kuldses Maskiga pärjatud ning võib vaatajaid eelkõige näitlejate meisterlikkuse ja šokeeriva realistlikkusega. **EPL**

Ülo Krigul pani puuviljad kolmes eri keeles laulma

Intervjuu

Andres Laasik
filmitoimetaja

Eesti esimese täispika nukuooperi helilooja ei teadnud teosele muusikat kirjutades, et sellest tuleb ooper.

Reedel esilinastub muusikiline nukufilm „Lisa Limone ja Maroc Orange: tormakas armulugu“, mis on ühtlasi ka maailma kõige esimene täispikk 3D nukuooper. Teosele muusika loonud Ülo Krigul pani puuviljad laulma nii inglise, itaalia kui ka prantsuse keeles.

●●**Kes tuli mõttele, et animafilmi puuviljad on laulvad tegelased?**

Ma täpselt ei tea, aga eeldan, et režissöör Mait [Laas]. Igal juhul polnud see mina. Kui ma loomingulise meeskonnaga liitusin, oli see mõte juba kohal. ●●**Seni on Eestis tehtud vaid üks muusikiline draamafilm, „Imelugu“, mille partituuri kirjutas Raimo Kangro. Kas on seoseid, mis näitavad traditsiooni?**

Ma ei teadnudki tõtt-õelda, et „Imeloost“ filmiversioon on. Seega vähemalt teadlikult ma mingit traditsiooni pole jätkanud. Kui tahta, siis võib seoseid näha selles, et Raimo oli minu esimene kompositsiooniõpetaja muusikaakadeemias ja tema tütar luuletaja Maarja Kangro on teinud „Lisa“-filmi itaalia- ja inglisekeelsed laulutekstdid.

●●**Mille poolest erineb filmiooper pärisooperist? Kui palju Lisa Limone muusika teost koos hoiab?**

Eks see ooper on siinkohal – ja tänapäeval ehk üldse – üsna tinglik nimetus. „Lisas“ mingeid ooperlikke jooni ju on. Tegelasel väljendavad ennast lauldes, on muusikalised teemad, mis tegevuse käigus varieeruvad ja nii edasi. Aga selle filmi muusikat kirju-

tama hakates ma igal juhul veel ei teadnud, et ta lõpuks ooperiks nimetatakse. Kirjutasin omateada lihtsalt filmimuusikat... Tegelikult on igasuguse filmi muusikalisel kujundamisel juba iseenesest päris palju sarnasusi muusikalise draama ehk ooperiga. Nii et muusikal on selles filmis üsna oluline asi ajada.

●●**Kas enne oli sõna või viis?**

Sõna oli enne. Nii on ka üldjuhul orgaanilisem tulemus. Teksti kõla ja rütm annavad muusikale väga palju ette. Selle filmi puhul on veel eriti tore asjaolu, et tegelased laulavad ka eri keeltes: inglise, itaalia, prantsuse. See oli muusika loomise puhul päris oluliseks mõjutajaks ja suunajaks.

●●**Kes tegi filmis kontsertmeisteri töö ja õpetas esitajatele laulud?**

Lauljad ilmusid salvestusele kõik juba selgeks õpitud partiidega. Ettevalmistus oli hea ja töö laabus tõesti suurepäraselt. Ma ei tea, kuidas nad need laulud selgeks õppisid, mina saatsin lihtsalt noodid.

●●**Mis pillid filmis häält teevad? Kuidas see valik tekkis?**

Üksik Lisa Limone, kellele on hääle andnud liris Vesik, igatseb kaaslast.

Foto: Kaader filmist

„Võib olla rahul, kui tööpäev koosneb nukkude ja autodega mängimisest.“

„Lisa Limone ja Maroc Orange: tormakas armulugu“

Režissöör: Mait Laas

Osades: liris Vesik, Peeter Volkonksi, Omar Nömm, Risto Joost, Hardi Volmer

Eesti kinodes alates 8. märtsist

Pillipark on üsna kirev – sümfooniaorkestrist lõkkeäärse kidrani ja klavessiinist süntesaatoriteni. Valiku tingis eelkõige filmi karakterite poolt ette antud muusikaline materjal. Igal tegelasel on oma kindel saund ja muusikalised motiivid: Lisa – kaasagem, popmuusika kõla, Maroc – lüüriline segu erinevatest rahvapillidest, Teokarp – väljapeetud inglise vanamuusika stilisatsioon, Lisa isa – platnoi stiilis rämeheäl ja nii edasi. Üheks läbivaks kõlaks võib siiski pidada sümfooniaorkestrit, mis oli jällegi režissööri leebelt tungiv soovitus.

●●**Paljud eesti heliloojad on väga rahul koostööga animafilmi tegijatega. Mis teeb muusika kirjutamise animafilmile huvitavaks?**

Väga rahul võib olla olukorra-

ga, kus täitsa suured inimesed tulevad igal hommikul tööle ja hakkavad nukkude ja mänguautodega mängima. Mis nii väga koostööd teha. Üks põhilisi erinevusi heli osas on vast see, et animafilmis tuleb kogu helikeskkond kunstlikult luua. N-ö „loomulikkus“ keskkonnaheli ju pole. See teeb asja lisaks huvitavusele vahel ka keeruliseks.

●●**Nõukogude ajal oli muusika kirjutamine filmile heliloojatele tähtis, sest andis leiva lauale. Kui arvestatav on see tänapäeval?**

Tänapäeval helilooja leib koosneb vist üldiselt üsna paljudest komponentidest. Filmimuusika on lihtsalt üks üsna võrdne osa retseptis. Üleliia rammusaks ta seda tainast ei paisuta, aga mõne rosinakese lihtsalt vahel lisab juurde. ●

Skandaalsed Godard'i filmid jõuavad taas Eesti kinoekraanidele

Filmikunstis reegleid purustanud Jean-Luc Godard'i filme pole siinsetes kinodes juba paarkümmend aastat nähtud.

Prantsuse uue laine ühe tähtsaima filmilavastaja retrospektiivi filmivalik kinos Sõprus koosneb just tema varajastest ehk 1960-ndate loominguist. „Need filmid on tehtud veel selles vaimus, kui ta veel hirmsasti uuendas ja vabastas kinokunsti konventsionaalsetest ahelatest,“ ütles kino programmijuht Tiina Savi.

„Pärast seda läks ta natuke liiga punaseks ja poliitiliseks. Tema 60-ndate filmid on palju jõulisemad ja radikaalsemad, igas mõttes – nii filmi esteetikal kui poliitiliselt.“

Kokku näitab kino täna-

sest kolmapäevani kaheksat filmi, millest kõik on Savi sõnul omal ajal kõmu tekitanud. „Alates tema esimesest filmist, kus ta purustas kõik seni kehtinud reeglid montaaži, kaadrikompositsiooni, näitlejate kasutamise ja heli mõttes,“ sõnas Savi.

Muutis filmireegleid

„See [„Viimsel hingetõmbel“] oli juba skandaalne ja sai hetkega kultusfilmiks.“ Omamoodi šoki põhjustas ka näiteks „Põlgus“, kus Godard eksponeeris Brigitte Bardot' kehavõlulid. „See teos demonstreerib hästi Godard'i kompromissitust, vastasseisu Hollywoodi filmitööstuse ja väärtfilmikunsti vahel. Ja siis muidugi „Week End“, mida on peetud kõi-

Kaader filmist „Week End“

ge anarhistlikumaks filmiks üldse.“

1930. aastal sündinud Godard kirjutas 50-ndatel filmikriitikat ja tegutses ehitustöölisena, kuni sai võimaluse oma esimese mängufilmi väärtamiseks. Noore lavastaja eesmärk oli lammutada filmitegemises kehtivad konventsioonid ja näidata vanakesetele, kuidas tegelikult filme tehakse. „Viimsel hingetõmbel“, mille peaosalist mängis vähetuntud näitleja Jean-Paul Belmondo, linastus 1960. aastal ja võitis Berliinis Hõbekaru. ● **Kaarel Kressa**

EESTI EKSPRESS
SÕLTUMATU NÄDALALEHT

7. märts
2013

Hans H. Luik
usutleb Eestis rikastunud Soome suurärimeest

Arstid soovitasid emal viia vaimuhaige poeg
bordelli

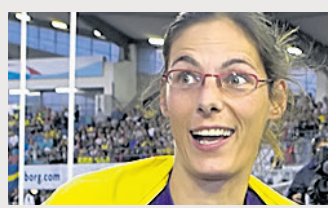
DELIKAATNE PROBLEEM:

Kaja Kallas uurib oma mehe äritegevust

VÕRKPALLI VEERANDFINAALID

Eesti meistriliiga meeste veerandfinaali võidu viis eile koju Bigbank Tartu meeskond Fruit Xpressi ees seisuga 3 : 0. Geimid võideti tulemustega 25 : 23, 25 : 18 ja 25 : 20. Naiste meistri-

liigas võitis esimeses veerandfinaalmängus TTÜ kindla võidu. Audentese SG/Noortekoondise ees võideti seisuga 3 : 0. Mängudeseeriat peetakse kahe võiduni. **EPL**

OLÜMPIAVÕITJA LÕPETAB KARJÄÄRI

2008. aasta Pekingi olümpiamängudel naiste kõrgushüppes kuldmedali võitnud belglanna Tia Hellebaut teatas, et teeb tippspordiga lõpparve. 35-aastase endise mitmevõistleja vii-

maseks võistluseks jäi Göteborgi EM, kus ta lõpetas kaheksandal kohal. Naine on varem spordist pausi võtnud kahel korral, et olla kodus oma kahe lapsega. **Delfi**

KONTAVEIT SUURTURNIIRILE

Tennisist Anett Kontaveit sai vabapääsme ülejäärmisel nädalal toimuvale 4,5 miljoni dollari suuruse auhinnafondiga Miami turniirile, kus osalevad kõik maailma tipud. **Postimees**

Mängu otsustanud punane kaart tekitas fännides pahameele puhangu

Publiku hinnangul oli

ManU võtmemängija

jalgpalliplatsilt saatnud

otsus kergekäeline.

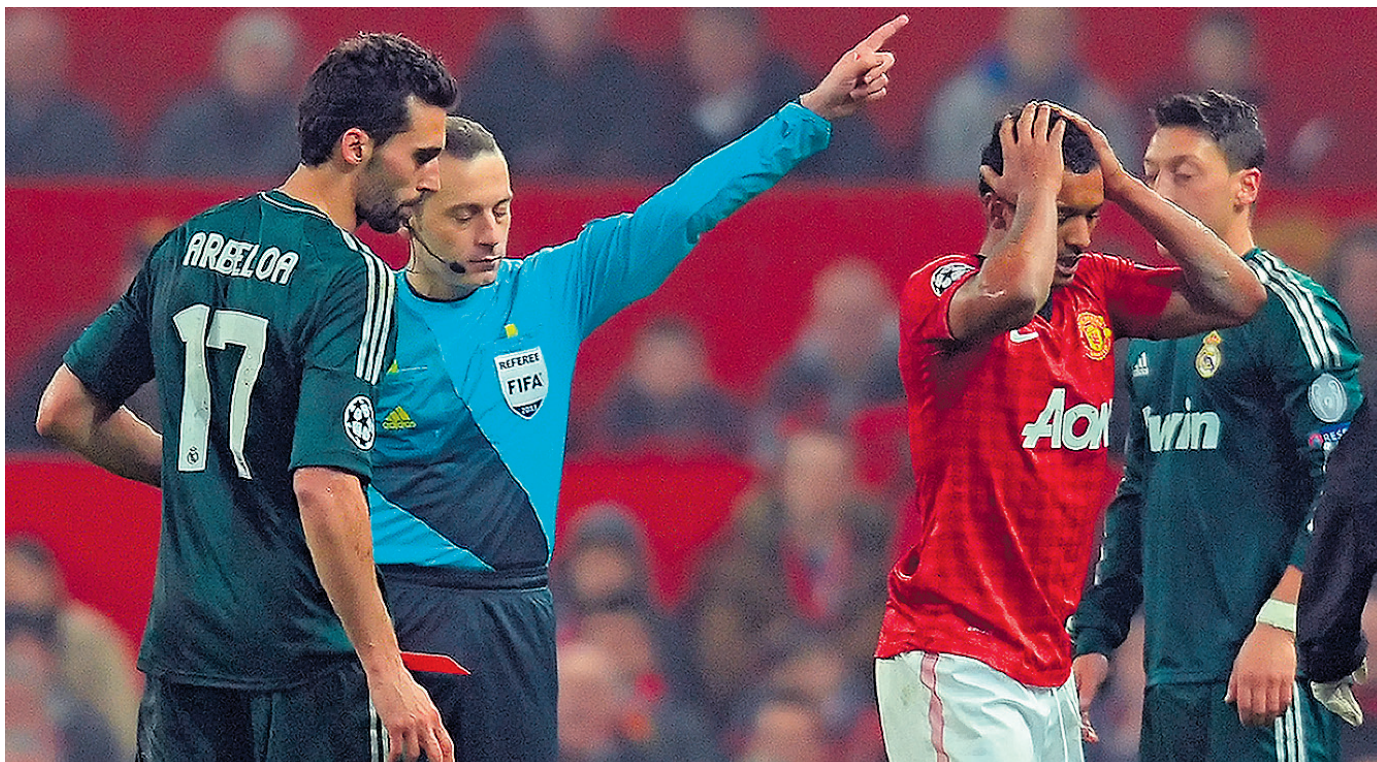
Aet Süvari

aet@ep.lee

Manchester Unitedi ja Madridi Reali omavaheline matš Meistrite liiga kaheksandikfinaalis oleks niikuinii pakkunud kõneainet mitmeks päevaks – 1 : 1 viigiga lõppenud avakohtumise järel pidi just üleilne kordusmatš otsustama klubide saatuse: kes jätkab Meistrite liigas ja kes peab klubivuti põnevaima turniiri viimaseid vaatusi kõrvalt jälgima.

Teisipäevaõhtune matš oli põnev ja värvavõimalusi jagus kuhjaga mõlemale poolele. Kuni 57. minutini püsis mängupilt nii palju tasakaalus, et kuigi ManU selleks hetkeks 1 : 0 juhtis, oli võimatu ennustada, kumb pool kohtumise lõpuks siiski peale jääb. Siis aga näitas mängu türklastest kohtunik Cüneyt Çakir punast kaarti ManU portugallasest äärründajale Nani ja ManU jäi koduplatsil arvulisse vähemusse. Real ei jättnud oma ülekaalu ära kasutamata ja kuigi United tublisti peale pressis, kindlustasid Luka Modrici ja Cristiano Ronaldo väravad ning Reali puurivahi Diego Lopeze tõrjed Hispaania klubile 2 : 1 võidu ja edasipääsu.

On selge, et just Nani eemaldamine sai mängus pöördepunktiks, kuid palju vaidlu-

Cüneyt Çakir tegi võib-olla küll õige otsuse, ent poolehoidjaid ta sellega kindlasti ei võitnud.

Foto: AFP/Scanpix

Roy Keane: „See oli ohtlik mäng ja ohtlik mäng väärrib punast kaarti.”

si põhjustas hoopis otsus ise. Kas kohtunik Çakir oli punast kaarti näidates õiglane või sai hakkama prohmakaga? Kas tal oli õigust teha mängu niivõrd suurel määral mõjutav otsus või oleks ta pidanud tagaplaanile jääma ja laskma meeskondadel endil võrdses lahingus tugevam välja selgitada? Just selle üle vaidlesid eile vutikommentaaritorid üle terve Euroopa.

Ohtlik mäng?

Saatuslikuks sai Nani olukord, kus ta hakkas palli õhus omaks võtma ning tabas kõrgele tõstetud jalaga Alvaro Arbelo

load kõhupiirkonda. Ilmselt ei märganud portugallane palli järele minnes Arbeload ning nägi hispaanlast alles viimasel hetkel, kui kokkupõrget oli juba võimatu ära hoida. Kohtunik otsustas siiski Nani le punast kaarti näidata – otsus, mis ajas pöördesse nii ManU peatreeneri Alex Fergusoni, Unitedi pallurid kui ka fännid tribüünidel.

Kohtuniku vastuoluline otsus leidis teravat arutelu nii pressikonverentsil kui ka telestuudios ja sotsiaalvõrgustikes. ManU endine pallur Gary Neville leidis, et Nani jaoks on

sellised pallivaldamisvõtted tavalised, kuid kunagi varem pole ta niisuguse lükke eest punast kaarti teeninud.

Üks Türgi endine kohtunik, samuti Euroopas mängen vilistanud Serdar Tatli avaldas Goal.comi vutiportaalis arvamust, et prohmakas saab kohtunik Çakirile saatuslikuks. Seevastu teine ManU kunagine staar Roy Keane nentis telestuudios, et polnud vahet, kas Nani nägi Arbeload tulemas või mitte, tegemist oli õige otsusega kohtunikult. „See oli ohtlik mäng ja ohtlik mäng väärrib punast

kaarti,” selgitas Keane ITV jalgpallistuudios.

UEFA on aga igatahes juba teada andnud, et vähemalt esialgu nad kohtuniku milleski ei süüdistata. Oodatakse ära mängu delegaadi ja kohtunike vaatleja raportid – vaid juhul, kui ka need mõistavad kohtuniku tegevuse hukka, on põhjust kaaluda Çakiri karistamist.

Kohtunik Çakir on aga varemgi punaseid kaarte helledelt jaganud. Seda on ta teinud nii Türgi liigas, kui ka näiteks eemaldanud väljakult koondisemängus Steven Gerrardi. ●

MEISTRITE LIIGA

1/8-finaal, 2. mäng

DORTMUNDI BORUSSIA –

DONETSKI ŠAHTAR 3 : 0 (2 : 0)

V: **31.** Felipe Santana, **37.** Mario Götze, **59.** Jakub Blaszczykowski. Dortmund pääses kahe mängu kokkuvõttes edasi 5 : 2.

MANCHESTER UNITED –

MADRIDI REAL 1 : 2 (0 : 0)

V: **28.** Sergio Ramos (OMAVÄRAV) – **66.** Luka Modric, **69.** Cristiano Ronaldo. Real pääses kahe mängu kokkuvõttes edasi 3 : 2.

Täna Delfi Spordis:
Delfi TV
otseülekanne: kas
BC Kalevi/Cramo
võidab Balti liiga
veerandfinaalis?

Kevin Korjus: eelmise hooaja ebaõnnestumised muutsid mind tugevamaks

Noor vormelipiloot alustab

kahe kuu pärast uut

hooaega, mille testsõidud

on olnud edukad.

Pärt Talimaa

part.talimaa@ep.lee

Kahe kuu pärast algav hooaeg tähendab Korjuse jaoks uue ja vana ühendamist. GP3 sarjas saab ta küll tuleristsed, ent Koiraneni meeskond on sama, kelle värvides kihutades Korjus 2010. aastal vormel Renault 2.0 sarja meistriks tuli. „Ka mu

insener on sama kes 2010. aastal. Ta juba enam-vähem teab, mida tahan,” rääkis Korjus. Kahel eelmisel hooajal sõitis noormees vormel Renault 3.5 sarjas Tech 1 Racing ja Lotuse meeskondades.

Mõned nädalad tagasi toimusid ka nüüdse sarja esimesed testsõidud, kus Korjus kihutas kõigil kolmel päeval ennast vähemalt seitsme parema sekka. Kolmanda testpäeva hommikul näitas ta aga parimat aega. „Testid jätsid väga positiivse mulje. Koiranen on sarjas ainuke uus tiim, usun, et

GP3 sarjas kihutab Kevin Korjus Soome meeskonnas Koiranen.

Foto: Tanel Meos

esimese korra kohta läks päris hästi,” sõnas ta. Enne kui hooaeg 11. mail Hispaanias algab, seisab pilootidel ees veel kaks testiperioodi. „Eks sihiks on ikka võimalikult hästi esineda, aga arvan, et konkreetsest eesmärkidest on lihtsam rääkida siis, kui viimased testid ja esimesed võistlused on seljataha jäänud.”

Eelmine masin oli aeglane

Eelmine hooaeg 20-aastaselt vormelisõitjal just kõige paremini ei läinud, kui lõppsavutuseks jäi vaid kümnes koht. Samas vajutasid oma pitseri pidevad tehnikahädad ja Tech 1 Racingus kihutades oli Korjuse masin selgelt tiimikaaslase Jules Bianchi omast aeglasem. „Tean, mida ka ise valesti tegin ja arvan, et see kõik muutis mind tugevamaks,” nentis ta.

GP3 sarja kõrval on Kor-

juse jaoks sel hooajal uueks kogemuseks ka Pirelli rehvidel kihutamine. Varem on Korjuse masina jalavarjudeks olnud Michelin toodang. „Micheliniga sõitsid kogu aeg täiega, nüüd peab natuke rahulikult võtma, muidu läheb võistluse lõpus väga libedaks,” võrdles Korjus rehvi firmasid.

Kui Korjus valmistub ette nähtud graafikus algavaks hooajaks, siis Eesti praegune parim rallisõitja Ott Tänak on edasise suhtes teadmatutes. Soov juba käimasoleval hooajal mõnel MM-rallil kaasa lüüa, on endiselt olemas, ent selleks on vaja suurt rahapatakat. „Töö käib, aga millestki kindlast veel rääkida ei saa. Peame esmalt välja mõtlema, kuidas ja mida oleks kõige targem tegema hakata,” lausus Tänak. Senikaua tegeleb ta aga oma rallimeeskonnaga OT Racing. ●

NUMBER

15

Hollandi jalgpallikoondislase, kes nimetati rahvusmeeskonda kohtumiseks Eesti vastu, mängib koduliigas: väravavaht Kenneth Vermeer (Ajax), kaitsjad Daley Blind (Ajax), Mike van der Hoorn (Utrecht), Daryl Janmaat (Feyenoord), Jetro Willems (PSV), Joris Mathijsen (Feyenoord), Ricardo van Rhijn (Ajax) ja Stefan de Vrij (Feyenoord), poolkaitsjad Jordy Clasie (Feyenoord), Adam Maher (AZ), Kevin Strootman (PSV), Siem de Jong (Ajax), Tonny Vilhena (Feyenoord) ja ründajad Jean-Paul Boëtius (Feyenoord) ja Ruben Schaken (Feyenoord).

Maadlejad protestivad näljastreigi ja medalite tagastamisega

Maadluse võimalik kõrvalejäämine olümpialt on kutsunud toetajates esile protestilaine.

Kristi Kirsberg
kristi.kirsberg@epl.ee

Mäletatavasti tehti 12. veebruaril teatavaks, et maadlus ei pruugi 2020. aasta olümpiamängude kavva kuuluda, vaid peab selle õiguse eest võistlema seitsme teise alaga. Täna protesteerivad selle otsuse vastu Eesti maadluse toetajad, mujal maailmas on alustatud juba varemgi.

Finantsgeeniused panevad pead kokku

Wall Streeti finantsgeeniused, kellest paljud on kooli ajal maadlusega tegelenud, on võtnud oma südameasjaks ala tagasi mängude kavva upitada. Mike Novogratz, Fortress Investment Groupi president, kes maadles, õppides Princetoni ülikoolis, on juba panustanud kampaaniasse kolm miljonit dollarit. „Maadlustreening õpetab distsipliini, mõtlemisvõimet ja enesekehtestamise oskust. Samuti tean, kuidas olla esimene ja vastutamist mitte karta,” rääkis Novogratz.

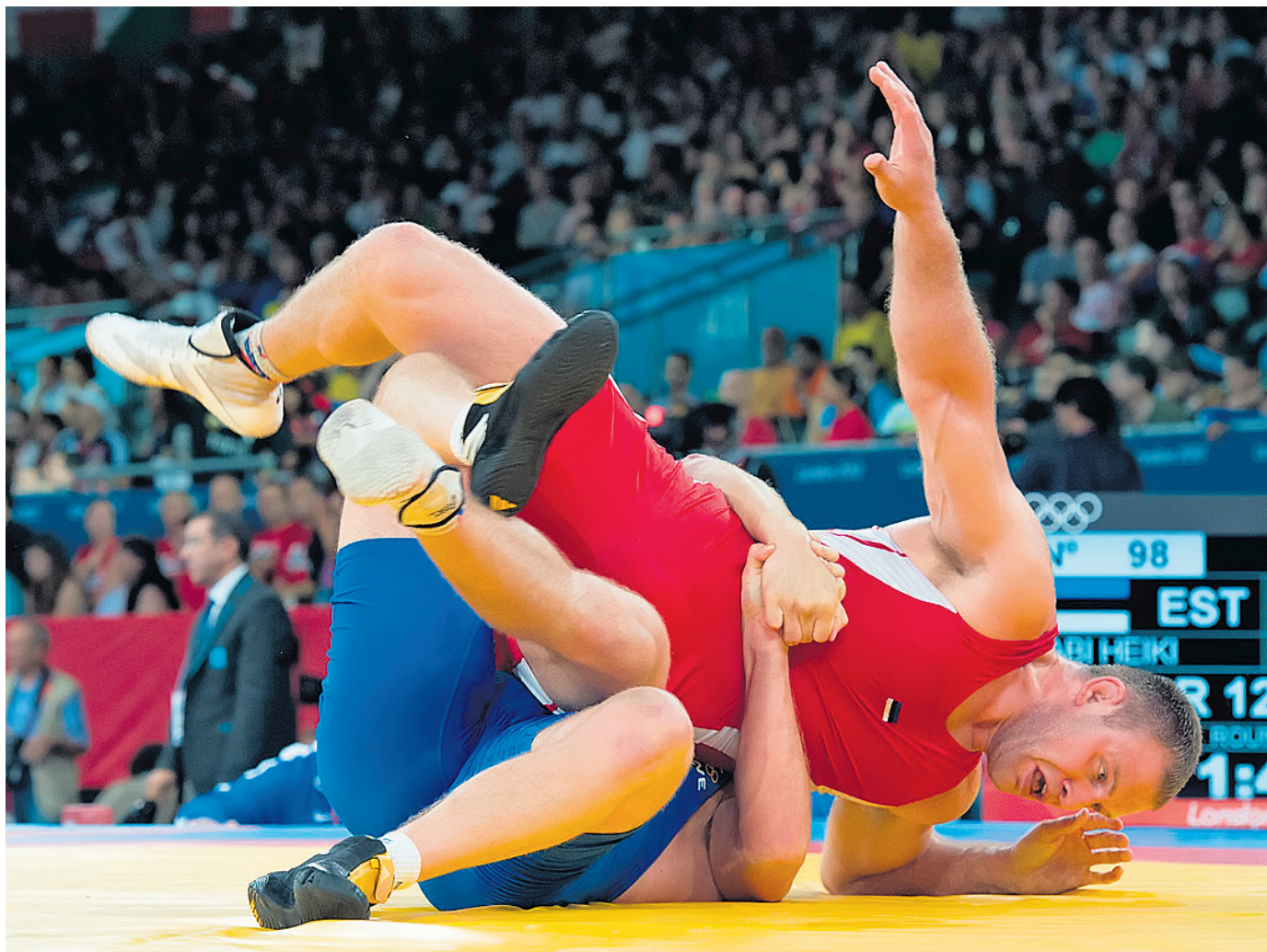
Maadleja alustas nälgimist

Armeenia päritolu Bulgaaria maadleja Armen Nazarjan otsustas protestida näljastreigiga. „Maadlus on alati kuulunud olümpiamängude kavvasse. Rahvusvahelise olümpiaakomitee (ROK) otsus on väga vale! Sellist ala ei saa lihtsalt välja jätta,” kritiseeris ta. „Alustan koos oma treeneriga

Tegemist ei ole alaga, kus esinevad steroide täis topitud meelelahutajad.

protesti märgiks näljastreiki. Joon kuni 22. märtsil Thbilisis algavate Euroopa meistri-võistlusteni vaid suhkruvett,” sõnas maadleja.

Nazarjan on mitmekordne maailmameister ja olümpia-võitja kreeka-roma maadluses. Kahel korral on FILA ta

Eesti maadluse esinumber Heiki Nabi loodab, et traditsioonidega ja paljude alade alustala maadlus jääb olümpiakavva.

Foto: Ilmar Saabas

maailma parimaks maadlejaks nimetanud.

Medalid antakse tagasi

Üsna radikaalse tee on valinud ka need maadlejad, kes on otsustanud tagastada oma higi ja vaevaga välja võideldud medalid. Otsa tegi lahti bulgaarlane Valentin Jordanov, kes võidutses 1996. aasta Atlanta mängudel. „Nii toetan mina miljoneid inimesi, kes meie ala pärast südant valutavad,” rääkis Jordanov emotsionaalsel pressikonverentsil.

Talle järgnes ka Venemaa maadleja Sagid Murtazaliev, kes võitis kuldmedali 2000. aastal Sydneys. Ameeriklased aga medalite tagastamist ei poolda, kuna ei näe sellel erilist mõju, nentis USA maad-

lusliidu pressiesindaja Gary Abbott USA Todayle.

USA-s kogub üha enam hoogu liikumine „Emade protest”, mille üks eestvedajaid on Northwesterni ülikooli ajakirjandusõppejõud Michele Weldon. Ta on üks neist emadest, kelle pojad on maadlejad.

Protestivad ka emad

„Olen pikalt jälginud oma kolme poja maadlustrenne. Tegemist ei ole alaga, kus esinevad steroide täis topitud meelelahutajad ja mida näitavad telekanalid,” sõnas ta. „Isikuomadusi, mida treening on mu lastele andnud, ei ole võimalik üle hinnata.”

USA-s on umbes 280 000 noormeest ja neidu, kes kesk-kooli ajal maadlusvõistlustel võistlevad. „Paljud neist unistavad olümpiamängudest. Kui maadlust ei ole enam mängude

kavas, väheneb kohe ka huviliste arv muudel võistlustel.”

Facebookis on vähe toetust

Just Eesti sotsiaalmeedias pole maadlus aga väga palju toetajaid leidnud. Põhjus võib olla selles, et erinevaid toetust nõudvaid gruppe on palju ja fännid killustunud. Näiteks „Toome maadluse tagasi olümpiale” on kogunud umbes 2000 fänni. Kõige edukam on ilmselt ingliskeelne „Jätame maadluse olümpiale”, mis meeldib 97 000 sotsiaalmeedia kasutajale. Võrdluseks, Andrus Veerpalu uskus Eestis 67 000 inimest.

Küll aga levib sotsiaalvõrgustikes küsimus: nimetage, milles on vanad vaenlased USA, Venemaa ja Iraan ühel meelel? Vastus: selles, et maadlus peab jätkuvalt olümpiakavva kuuluma. ●

Protestivad ka eestlased

Eesti maadluse toetajad kogunevad täna kell 13 Tallinna reaalkooli juurde, et koos protestida selle poolt, et maadlus ikka olümpiamängude kavva jääks. Ühisaktsiooni korraldab grupp Toeta Eesti Maadlust. Maadleja Heiki Nabi on öelnud, et nüüd peavad rahvusvaheline maadlusliit FILA ja rahvuslikud alaliidud palehigis töötama, et septembrikuuks, kui sünnib lõplik otsus, veenda ROK-i vastupidi otsustama ja maadluse olümpiakavva jätma. „Ma arvan, et maadlus ikkagi jääb. See on ju suurte traditsioonidega ja paljude alade alustala,” lausus Nabi lootusrikkalt.

Norra ja Rootsi otsivad vanadest vereproovidest dopingut

Kõik 1990-ndatel võetud suusatajate vereproovid vaadatakse uuesti läbi, et kontrollida keelatud ainete tarvitamist.

Endise Norra suusakoonidise arsti Ola Rønseni sõnul tahavad nad proovide analüüsimisega kokku võtta kahe kümnendi suusatamise ja lõpetada spekulatsioonid võimalike keelatud ainete tarvitamise kohta.

„Töö esimeses faasis korjame andmed eri laboratooriumidest ja arvutame keskmised näitajad. See peaks võtma kokku Norra suusatajate hemoglobiini taseme päris kenasti,” sõnas Rønsen Norra rahvusringhäälingule NRK. Tulemused peaksid selguma juba lähinädalatel, ent kas ja millises ulatuses need avalikustatakse, Rønsen ei teadnud.

Töö muudab keeruliseks fakt, et rahvusvahelisel suusaliidul pole registrit ning kokku korjatud proovid ei pruugi olla võetud õigetes tingimustes. Küll aga kinnitas Rønsen, et ainult hemoglobiini näidu pealt ei ole võimalik kedagi dopingu tarvitamises süüdistada. „Meie töö üks eesmärk on ka kahtlusi, mis on viimasel nädalatel tekkinud, maha võtta,” lisas ta.

Rootsi suusaliit teatas, et käitub samamoodi oma 1990-ndate ja 2000-ndate suusatajatega.

Üheks tegutsemise ajendiks võib olla eelmisel nädalal Rootsi telekanalis SVT linastunud dokumentaalfilm, kus väideti, et mitmel tippsuusatajal olid 90-ndatel ebatavaliselt kõrged verenäidud, mis võisid viidata dopingu tarvitamisele. ● EPL

LOE SELLE NÄDALA MAALEHEST:

20 aastat hiljem: 1 kroon = 1 euro

» Eesti iseseisvuse algusaegadel kehtinud kroonihinnad on nüüd samad, ainult eurodes.

LOE VEEL:

» **VALTER OJAKÄÄR 90!**
Maaleht vestles väärika juubilariga.

» **KODUALUSE MAA**
maksuvabastuse maksavad kinni suurmaaomanikud.

Maaleht
HEA EESTI LEHT

8. MÄRTS KELL 20:30

BERLINER PHILHARMONIKER

LIVE IN CINEMAS

Dirigent **Andris Nelsons**
Kavas: **Mozart, Wagner ja Šostakovič**

Otseülekanne Berliini Filharmooniast kinos Coca-Cola Plaza
Piletid ja lisainfo: www.forumcinemas.ee

Technology Associate **SONY**
FORUM DISTRIBUTION
UNITEL CLASSICA
Our Partner Deutsche Bank

Foto: Marco Borggreve

TÄNA KINOS ARTIS:

Väärikad kinohommikud

Anna Karenina
Filmi juhatab sisse vene keeles Kaie Kõrb.

Iga 5. seanss **TASUTA!**

11:00

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO SÕPRUS

EUROPA CINEMAS
MEDIA PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

0703

Suured lootused	10:30 19:15 21:45	Elavad pildid	13:40 21:20
Väärikad kinohommikud: Anna Karenina	11:00	Eesti Kunstiakadeemia filmiteooria avatud kursus: 5. loeng	16:30
Populaarne tüdruk	13:00 19:10	Teispool mägesid	16:20

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

Danske Bank
New Standards

19.-28.04.2013

19.04 Merepaviljon

ZARA MCFARLANE

(Suurbritannia)

Hennessy kutsub: 25.04 Merepaviljon

GREGORY PORTER

(USA)

26.04 Nokia Kontserdimaja

CHARLES LLOYD

(USA)

27.04 Merepaviljon

HIROMI

(Jaapan)

Piletid müügil Piletilevi ja Ticketpro müügikohtades.
Danske Banki klientidele piletid 20% soodsamad! Sooduspileteid piiratud koguses.
Jazzkaar info 666 0030 ja piletid@jazzkaar.ee.

www.jazzkaar.ee

EESTI AJALEHTEDE LIIT
E A L L I

AGU VEETAMM

(sünd 1953), Keila lehe vastutav väljaandja, töötanud Maalehes, Harju Elus ja Noorte Hääles

Eesti Ajalehete Liit

TALLINNA LINNATEATER

Eesti filmi laulud
22., 23. aprillil 19.00

Meie, kangelased
8., 9. aprillil 19.00

Keskööpäike
18., 19. aprillil 19.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

Eesti Kirjanike Liit

KOLM PRÄÄNIKUT

8. märtsil kell 17.00

astuvad Lastekirjanduse keskus (Pikk tn 73) üles Kultuurkapitali lastekirjanduse auhinna nominendid KRISTIINA KASS, EVA KOFF ja JAANUS VAIKSOO. Oodatud on väikesed ja suured!

EESTI KULTUURKAPITAL

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta laega saalis, Harju 1, Tallinn

13. märtsi kell 18.00

NOMINENTIDE LEND TALLINNA KOHAL

Eesti kirjandusest vestlevad ja oma teoseid loevad tänavused Kultuurkapitali kirjandusauhindade nominendid Jan Kaus, Mihkel Mutt, Rein Raud, Kätlin Kaldmaa, Livia Viitol, Hasso Krull, Peeter Sauter, Jürgen Rooste, Karl Martin Sinijärv, Mihkel Kunnus, Kalle Muuli, Maarja Kangro ja Rein Veidemann.

Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412
Pilet 2.-, (üli)õpilastele ja pensionäridele 1.-
Toetab Kultuurkapital

Tervis & Hea Vorm

Ilmub Eesti Päevalehe vahel 8. märtsil! **EestiPäevaleht**

- Kui palju peaks päevas kõndima?
- Kuiva silma põhjused ja leevendus
- Näpunäited jalgrattatreeninguks

Veinileht

Ilmub Eesti Päevalehe vahel 8. märtsil! **EestiPäevaleht**

- Kirjutame lähemalt roosadest veinidest ja Itaalia kolmest veinitootjast.

Müük

- Müüa soodsas hinnaga talusealiha. Info tel 505 9151, 5354 3002.
- Küttepuud, brikett. Tel 654 1100
- Meie tooteid iseloomustab märksõna - vastupidav! Metallriiulid, kasutatud kontori ja poe sisetustus. Tähetorni 21-j Tall. E-R 10-17 Kauplusaladu APUNEKS OÜ

Ost

- Soovin soodsalt osta vähekasutatud, tumedat värvi Quinny Zapp Xtra kergkäru. Tel 502 2962

Ehitus

- Põrandate lihv, lakkimine, õlitamine, hooldamine. Tel 515 7556.

Tervis

- Kenad ja särtsakad noored massöörid Berit (19) ja Laura (23) kutsuvad lõõgastavale üksik ja paarismassaažile. Tel 5382 0188.
- Parapsühholoog Ž. Stepanjan aitab alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse, ülekaalulisuse, radikuliidi ja stressi puhul. Konsultatsioon. Tel 5858 8910.

Koolitus

- Ootame soovijaid registreerima 18.märtsil algavale Lapsehoidja kutse koolitusele. Koolitus toimub Tallinnas, Lastekodu 43. Nanny Koolitus on Eesti Töötukassa koostööpartner. Töötukassas arvel olevate töötute eest, tasub töötukassa. Lisainfo www.nanny.ee või telefonil 5201201.

Teenused

- KAARDID ENNUSTAVAD**
Tel 900 1727 24h, h 1,09 €/min
www.ennustus.ee

Laen

- Laen kinnisvara tagatisel. ASA&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln. 648 6083
www.aolaenu.ee Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.

TALLINNA KREMATOORIUM

Lahkunu transport krematooriumisse ööpäevaringelt kogu Eesti piires. Tuhastamisatus soodsaima hinnaga. Kõik matuseteenused. **KAKS KABELIT.** Suurim urnivalik Eestis. Tel 623 8808 24h www.krematoorium.ee

Avaldame kaastunnet perekonnale kallil

MARINA SINIMERI

kaotuse puhul

Kaubamaja Ilumaa ilm

Mälestame kallist õde ja tädil

ASTA MERESMAAD

ja avaldame sügavat kaastunnet omastele

Õie ja Kalle

Siiras kaastunne Sven Meresmaale

EMA

kaotuse puhul

V.E.K. Foto OÜ kollektiiv

Avaldame sügavat kaastunnet Vello Randi perele abikaasa, ema ja vanaema

MAIGI

surma puhul

Kaluri tee 2 naabrid

Meie siiras kaastunne Hedi Lillemetsale kallil

VANAEMA

kaotuse puhul

Seesam Kindlustus

Avaldame südamlikkul kaastunnet Inge Vähile

EMA

surma puhul

FCR Media AS töökaaslased

Avaldame sügavat kaastunnet Pille-Riin Pihelgasele

EMA

surma puhul

Põhja prefektuuri ennetusteenistus

Südamlikkul kaastunne Vilmet ja Ilmar Pihelgasele kallil

EMA ja ABIKAASA

kaotuse puhul

AS Merx

Avaldame südamlikkul kaastunnet Lembit Külvjale kallil

EMA

kaotuse puhul

ASi Ensto Ensek tööpere

Südamlikkul kaastunne Ravole kallil elukaaslase

LIIVIA VAARPUU

surma puhul

Töökaaslased Laki Autost

Avaldame sügavat kaastunnet Alexander Neilandile kallil isa

ALEKSANDER NEILANDI

kaotuse puhul

Töökaaslased BE GROUP AS

On elavate maa ja surnute maa
Ja sild nende vahel on armastus –
See ainuke, mis jääb
See ainuke, millel on mõte

Kallist ema

VERA VETTING-JOHANSONI

07.03.1913 – 20.02.1985

Mälestab 100. sünnipäeval tütar perega

Siiras kaastunne Aavo Tederile venna

KALLE TEDERI

surma puhul

AS Harju Ehitus

Avaldame kaastunnet Henno Kohvile

ISA

kaotuse puhul

OÜ Lehepunkt

Südamlikkul kaastunne Enele kallil isa

VELLO KOHV

kaotuse puhul

Töökaaslased

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers kutsub metsaomanikke läbi rääkima metsas planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raietõigust. Pakkuda võib lageraieidst harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepu eest head hinda.

Lõhutud küttepuude müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasõbralikk ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

Mälestame ootamatult lahkunud, unustamatut, head kolleegi

ÜLO ESTAT

ja avaldame siirast kaastunnet perekonnale ja lähedastele

AS Hiiu Kalur kollektiiv

Lahkunud on meie armas abikaasa, isa ja vanaisa

OLAF KEINASTE

19.07.1924 - 02.03.2013

Ärasaatmine 9. märtsil kl 15 Uuemõisa lossi saalist

Pärgi palume mitte tuua Lesk ja tütar Kersti perega

Oleme mõtetes Sinuga kallil Ander, kui jäätad hüvasti kallil õel

DAGMAR TIBARIGA

ja avaldame kaastunnet lähedastele

Eike, Eveli, Ingrid, Andres, Hendrik, Mati

Täna südamest kõiki, kes saatsid minu abikaasa

HORRE ZEIGERI

viimsele teekonnale ja aitasid leina leevendada

Elvi

TELEVISIOON

ETV

06.55 Terevisioon

08.55 Draamasari Holby City haigla: Minu tüdruk (Inglise 2003)

09.55 Terevisioon*

11.55 Pealtnägija*

12.45 Välisilma dokk Laenatud aeg (Countdown to Zero, Inglise 2010)*

14.15 Eesti dokk Sportlik sajad (Eesti 1976)*

14.35 Kõõgikodanikud*

15.05 Vabariigi kodanikud (subtiitri-tega)*

16.00 Draamasari Holby City haigla: Minu tüdruk (Inglise 2003)*

17.00 Aktuaalne kaamera

17.10 Draamasari Õnne 13 (Eesti 2006)

17.40 Draamasari Südameasi: Pere-konnamured (Inglise 2008)

18.30 Aktuaalne kaamera

19.00 Ringvaade

20.05 Kahekõne

20.30 Püramiidi tipus: Regio uue aja kaardid

21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm

21.30 Sport

21.40 Kapital

22.10 MI

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 456

06.45 Joonissari Lucky Luke seiklused: Õnnetu armastus

07.10 Joonissari Delfiin Flipper: Võõrad paradisiis

07.35 Joonissari Sylvesteri ja Tweety seiklused: Perekonnarängid. Nägalemiseni

08.00 Reporter*

09.00 Roosa teemant*, 64

10.00 Keelatud vili*, 77

11.00 Kodus ja võõrsil*, 5447

11.30 Pilvede all*

12.30 Suur lotokolmapäev*

13.30 Doktor Oz: Rannavormi saladused

14.30 Komissar Rex: Surnu tuleb tagasi

15.30 Punased roosid, 457

16.30 Keelatud vili, 78

17.30 Roosa teemant, 65

18.30 Kodus ja võõrsil, 5448

19.00 Reporter

20.00 Parim enne: Hea teeninduse päev

20.30 Kodutunne

TV3

06.15 Multifilm Huntik

06.40 Multifilm Winxid

07.05 Multifilm Käsna-Kalle Kantpüks

07.30 Multifilm Beyblade: metallvõitlejad 1, 6: Aquario väljakutse

07.55 Kaunis Lola, 128*

08.55 Kirgede torm, 1583*

09.55 Vaprad ja ilusad, 6423*

10.20 Top Shop

10.35 Kälimehed 1, 3

11.35 Monk 3, 10: Hr Monk ja punane heeringas

12.30 Kaalul on rohkem kui elu: Kristjan*

13.30 Kondid 7, 13: Minevik olevikus*

14.30 Vaprad ja ilusad, 6424

15.00 Lena, mu elu armastus, 47

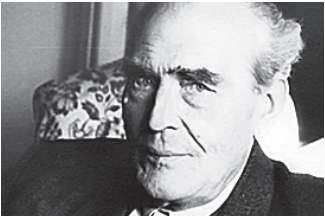
16.00 Kaunis Lola, 129

17.00 Kirgede torm, 1584

18.00 Kättemaksukontor 3, 7: Kuldmees

19.00 Seitsmesed uudised

20.00 Eesti asi UUS SARI!

22.35 Muusikadokk Heino Eller. Quenta Essentia (Eesti 2012)

00.10 Draamasari Südameasi: Pere-konnamured (Inglise 2008)*

00.55 Ringvaade*

02.04 ERR-i uudised

21.30 Mängufilm Maxwell Smart – Agent 86 (Get Smart, USA 2008)

23.40 Mängufilm Salavõmm (The Man, USA/ Saksamaa 2005)

01.20 Rizzoli ja Isles*: Duellikutse

02.05 Harry seadus*: Süütu mees

02.50 Hooaeg*

03.25 Reporter*

04.15 Kodusaade*

05.00 Kokasaade – Lusikas*

20.30 Miss Fisheri mõrvalood 1, 13: Kuningas Memsese needus

21.40 Selgeltägilijate tuleproov 13, 9

22.40 Kolmeraudne

23.40 Grey anatoomia 6, 10: Rasked pühad

00.35 Euroopa Pokkeriturnee

01.35 Päästjad 6, 19: Tuhk

02.25 Kinominutid

03.55 Kolmeraudne*

03.45 Eesti asi*

04.10 Kinominutid*

04.40 Seitsmesed uudised

05:30 Lena, mu elu armastus, 47*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

Etv2

07.10 Animasari Vahva Roosi* **07.20** Animasari Tinga Tinga lood* **07.30** Animasari Samsam* **07.40** Animasari Hiirelabor: Seebimootor* **07.45** Animasari Näh* **07.50** Animasari Geronimo Stilton* **08.15** Lastetuba: Muinasjutud ja eelarvamused* **08.30** Ajurünnak, 4/8: Kuidas me teeme otsuseid? **09.00** Ringvaade* **10.05** Midsomeri mõrvad: Jõulukummitused **11.40** Smallville: Mask **12.22** ERR-i uudised **17.05** Ajavaod: Järjepidevuse hoidjad, 2* **17.35** Öpiöul: Jõhvi* **18.00** Lastelavastus Pätü, 9/9 **18.30** Lastetuba: Telema-jas ringihulkuv padi **18.45** Animasari Arva ära, kui palju ma sind armastan: Vooderda oma pesa **18.55** Animasari Benija Holly väike kuningriik **19.05** Animasari Stella ja Sam **19.20** Aktuaalne kaamera **19.30** Aktuaalne kaamera **20.00** Batareja **20.30** Kalailm **21.00** Volkswagen, 1/8* **21.30** Unustatud filmid Teine kodu **21.40** Unustatud filmid Kolm talve **21.50** Unustatud filmid Lumest lumeni **22.00** Vene draama Jessenin, 9/11* **22.55** Spioonid: Öhtusöök saatnaga **23.45** Midsomeri mõrvad: Jõulukummitused* **01.27** ERR-i uudised

Kanal11

05.30 Talisman, 95 **06.15** Totaalne ärkamine! **09.00** Doktor Oz* **09.55** Ellen* **10.50** Piinlikud töed **11.20** Superlapsehoidja* **12.10** Top Shop, 39 **12.25** Vampiir, vaim ja libahunt*, 4 **13.25** Põrgulikud kõõgid **14.25** Südame-tukse, 147 **15.15** Südame-tukse, 148 **16.10** Superlapsehoidja **17.05** Naistekliinik, 109 **18.00** Doktor Oz **19.00** Eesti vs. Jõekalda **20.00** Ellen **21.00** Kodukokad katsetavad **21.30** 10 aastat nooremaks USA **22.00** Piinlikud kehad **23.00** Mehi jalaga segada **00.00** Reporter **00.50** Naistekliinik*, 109 **01.35** Eesti vs. Jõekalda* **02.25** Eva Luna, 42 **03.15** Doktor Oz **04.00** Doktor Oz* **04.45** Reporter*

TV6

06.00 Hommikuraadio **08.30** Seitsmesed uudised **09.30** Kodu keset linna 3, 21 **10.00** Kutsuge Cobra 11 6, 94 **11.00** Elaja armasta **11.55** Kalamehejutud 4, 21 **12.25** Kalamehejutud 4, 22 **12.50** Kalamehejutud 4, 23 **13.20** Top Shop **13.30** Kodu keset linna 3, 22 **14.00** Farscape – kosmoses kaotsis 2, 28 **15.00** Kutsuge Cobra 11 6, 94 **16.00** Kolmas kivi Päikesest 3, 59 **16.30**

A-Rühm 3, 2 **17.30** Kutsuge Cobra 11 6, 95 **18.30** Simpsonid 17, 11 **19.00** Perepea 6, 8 **19.30** Seksisemud 1, 9 **20.00** Kolmas kivi Päikesest 3, 60 **20.30** Simpsonid 17, 12 **21.00** Minu endine superpruut **22.55** Naked & Funny 6 **23.25** Kinominutid **23.55** Valgekræ 2, 1 **00.50** Salatoimikud 2, 30 **01.45** Naked & Funny 6 **02.15** Hommikuraadio **04.35** Kodu keset linna 3, 22 **05.00** Seitsmesed uudised **05.50** Uudistemagasin

Kanal12

06.30 Krimi* **07.00** Reporter **08.00** Galileo* **08.30** 20 kõige shokeerivamat...*, 26: ...maakast riukukke **09.20** Conan*, 46: Matthew Morrison, Kathryn Bigelow, Lupe Fiasco & Guy Sebastian **10.10** Rannavalve **11.00** Jututuba **13.50** Komissar Rex* **14.45** Walker – Texase korralvalvur, 2* **15.35** 20 kõige shokeerivamat..., 27: ...karmi tibi **16.25** Merepatrull **17.15** Komissar Rex **18.10** Walker – Texase korralvalvur **19.00** Tuvikesed* **19.30** Tuvikesed* **20.00** Galileo **20.30** Eesti kõige-kõige **21.00** Kaks ja pool meest* **21.30** Terminaator: Lunastus **23.30** Conan, 47 **00.20** Kaks ja pool meest **00.45** Tuvikesed **01.10** Tuvikesed **01.35** Night Chat **05.00** Postimees.ee

HOROSKOOP

JÄÄR

Järgnevate päevade jooksul tajud hinge ja keha erinevust. Hing on allikas, keha on selle allika töörist. Liigu rohkem ja mõtله positiivseid mõtteid!

SÖNN

Sinu pereliikmed või sõbrad (eriti just vanad ja püsivad sõbrad) võivad vajada sinu nõuannet. Hea aeg ka klubi või seltsi liikmeks astumiseks.

KAHSIKUD

Huvitavaid ideid ja mõttekäike on sul hetkel piisavalt, kuid vähe püsivust nende elluviimiseks. Võiksid rohkem ringi liikuda, midagi lugeda. Riski mitte võtta!

VÄHK Oma ettevõtmistes kipud nüüd olema hajameelne ning unistav. Mistõttu pole su tegevus kuigi viljakas. Võid ajada segamini olulised paberid või kogemata võimendada mõnda kuulujuttu.

LÕVI Hakkad ehk kedagi hoopis uue nurga alt nägema. Suhetes on palju sügavaid ja tähenduslikke psühholoogilisi momente.

NEITSI Püüa vältida olukordi, kus võib vaidluseks minna. Kuid samas ära ole ka viisakuse pärast nõus asjadega, mida sa ei poolda. Jää iseendaks!

KAALUD Hoia silmad lahti, sest hetkel võib elu sulle pakkuda põnevaid sümboleid lahtimõtestamiseks.

SKORPION Otsid erilist, rafineeritumat laadi meelelahutust. Galeriid ja muud kultuursed kohad peaksid sulle igati sobima. Või kutsu külla tuttav taskufilosoof.

AMBUR Sinu tegelik roll perekonnas või suguseltsis on nüüd rohkem luubi ja uurimise all. Ära anna alust kuulujuttudeks! Söö vähem, aga kvaliteetsemalt. Väldi rasvast.

KALJUKITS Sulle võib tunduda, et teised inimesed ei oska sind väärliselt hinnata. Kui sa ise suud lahti ei tee, ei hakka keegi su kehakeele tõlgendamisega vaeva nägema...

VEEVALAJA Kipud oma originaalsete ettepanekutega üle pingutama. Kaldud ületama kõiki piire ning rikkuma kirjutamata reegleid. Kuid seetõttu oledki leidlik!

KALAD Kui suudad intriige ja sogast vett vältida, saavutad edu. Ole inimestega suheldes hoolikas ja tähelepanelik – võid jätta endast vale mulje või tõlgendada valesti.

ILM

Neljapäev -4...0
Loode- ja läänetuul 5-11 m/s

Reede -6...0
Loode- ja läänetuul 2-8 m/s

Laupäev -8...-2
Põhjatuu 2-8 m/s

Pühapäev -8...-2
Põhjatuu 2-8 m/s

RISTSÖNA

	SPORDIALA	HAKATUS	JUMAL (lööding k.)	LINN	... PAUKSON ...	ILMEKAS, ERITI SILMA-PAISTEV	AITAMINE	"... TEAIAJA"	MONICA ... NORTE
	KONTS	NIKKEL	IKKAGI, SIISKI	SULEPEA (inglise k.)	OLMARU		TÖÖTAJATE KOONDIS	JALA OSA	RODO-DENDRON
P. TŠAI-KOVSKI OOPER									
INDIVID									
PRANTSUSE VAIMULIK									
LAULJA									
RVL... (tuim rivi-oppus)									
3 x TÄHT									
KÕRGUS-TIK									
RÕNGAS-SAAR									
SALONIKI SPORDI-KLUBI									
SPORDI-TARVETE-FIRMA									
INTERNAAT (kõnek.)									
2 x TÄHT									
...KUDE									
TUNDEL									
IECHTEN-STEINI									
MAAKOOD									
L. AUSTERI BALLETT									
NAISENIMI									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODIID

•• Ajakirjanik peatab tänaval vanamehe:

„Palun öelge, millal te paremini toitusite, nõukogude ajal või praegu?”

„Raske öelda,” vastab taat. „Varem toideti meid tsitaatidega, nüüd aga nitraatidega.”

•• Mees tormab järve kaldale ja karjub täiest kõrist:

„Kuradi kalake!”

„Mis sa karjud!” pahandavad õngitsejad. „Kalad hirmutad ära!”

„Ma püüdsin siisamast kuldkala ja küsisin talt vabaks laskmise eest punase Ferrari. Sain auto kätte, lasin kala vette tagasi – ja leidsin alles siis kindalaekast lepingu,

et olen auto ostmiseks 300 000 € laenu võtnud! Kuradi kalake!!!”

•• Kohtuvad kaks sõpra:

„Tahad ma räägin sulle loo meie firma blondiinist sekretärist? Ta trükkis täna välja 100 puhast A4 lehte. Arva ära, milleks.”

„Tal oli puhast paberit vaja.”

„Ei.”

„Aga äkki tahtis ta niimoodi printeerit puhastada?”

„Ei.”

„Siis ma küll ei tea.”

„Tal oli vaja täpselt sada puhast lehte, aga ta ei viitsinud neid käsitsi üle lugeda. Ja kes meist pärast seda blondiin on?!”

Pauer

KRISTIAN PAUR

Nemi

LISE MYHRE

VAHETUND....

...HAHA... JA SIS OLI NII ET...

...TÄIEGA TEAN

ENNE

...HAHA... JA SIS OLI NII ET...

...TÄIEGA TEAN

NÜÜD

...HAHA... JA SIS OLI NII ET...

...TÄIEGA TEAN

TÄNA VAATAME LÄHEMALT KAAMELEID!

KAAMELID VÕIVAD VÄGA PIKKA AEGA ILMA JOOMATA TOIME TALLA, AGA KUI NAD VEE LEIAVAD...

HAHH! KAH MUL ASI!

...VÕIVAD NAD JUUA KUNI 100 LIITRIT!

SUDOKU

Pappocom

Lahendused ja vihjed: www.sudoku.com

	7			8		3
	9			4	5	
8		2				
	8			2	4	9
			6	4		
9	4	1				5
					8	1
		5		1		2
1		3				4

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi: www.epl.ee/sudoku

SUDOKU reeglid

•• Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda ainult ühel korral.

Eelmise mängu lahendus:

5	6	7	8	4	1	3	9	2
9	3	1	7	6	2	8	4	5
8	4	2	5	9	3	6	1	7
2	1	5	6	3	4	9	7	8
6	9	4	1	7	8	2	5	3
7	8	3	9	2	5	1	6	4
4	7	9	2	8	6	5	3	1
1	2	6	3	5	7	4	8	9
3	5	8	4	1	9	7	2	6

Tiit Kändler
teadustoimetaja

LÜHIDALT

Soomes algas maaharimine enne Eestit

Teadlased uurisid õietolmuanalüüside ja arheoloogiliste meetoditega Lõuna-Soomes asuva Kouvola piirkonna esiajalugu jääajast kuni 13. sajandini.

Selgus, et varaseim metsalangetamine algas seal kiviajal, aastatel 5300–4000 eKr. Esimese põllutaimena kasvatati tatart aastal 5300 eKr ja umbes aastal 4200 eKr ilmub märke odrakasvatusest. Samal ajal hakati valmistama vanimat kammkeraamikat.

Tulemused on märkimisväärsed, sest viitavad, et Soomes algas põllupidamine 2000 aastat arvatust varem. See on umbes samal ajal, mil maaharimine levis Kesk-Euroopas. Eestis on esimesed märgid maaviljelusest samuti kammkeraamika ajajärgust, vanim kaera õietolmu leid pärineb aastast 4000 eKr.

Allikas: Tieteessä Tapahtuu

TSITAAT

Mark Thomas

Londoni University College'i evolutsioonigeneetika professor

„Asi pole selles, kui nupukas sa oled, vaid selles, kui hästi oled sa ühenduses.”

SOOVITUS

Lõputult ajalugusid ühes raamatus

„Universumi suurejooneline ehitus. Uued vastused elu põhiküsimustele”

Stephen Hawking, Leonard Mlodinow

Tõlkinud Eve-Reet Tammet
TEA kirjastus

Meil on lõpmatu hulk võimalikke ajalugusid. Nõnda ei tohiks me kosmoloogias järgida universumi arengut alt üles, sest see eeldaks ühtainust ajalugu hästi määratletud algpunkti ja evolutsiooniga. Tuleb jälgida arenguid ülevalt alla.

Sama on lugu inimese ajalooga. Ainus, mis meil on, on olevik ja selleni jõudmise radu, ajalugusid on olnud meil lõputu hulk, mõni nähtavam, mõni varjatud. Inimese ajalugu ei ole miski, mis seisab lahus universumi ajaloost – või täpselt öeldes, selle seletamiseks loodud mudele maailma reeglite, mille oleme leidnud olevat adekvaatse.

Hea lugeja,
anna meile teada, millest põnevast võiksite selles rubriigis veel kirjutada!
kultuur@epl.ee

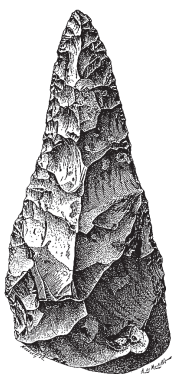
Inimese loovus on arvatust vanem

Siiani usuti, et inimhõõistus hakkas uutest ideedest pulbitsema umbes 40 000 aastat tagasi, uued leiud on aga selle arvamus kummutanud.

Inimloovuse Suur Pauk

Üllatavalt vanad kunsti- ja tehnikaesemete leiud kinnitavad, et inimene oli loov olnud sadu tuhandeid aastaid enne seda, kui loovus plahvatuslikult vallandus.

Loovuse Suurt Pauku võimendas rahvastikutiheduse kasv. See toetas ideede vahetamist. Siin graafikul on toodud osa võtmeleutistest.

3,4 mln aasta eest
Lõikemärkidega loomaluud, Etioopia

2,6 mln aasta eest
Kivist pihutööriistad, Etioopia

1,76 mln aasta eest
Kahepoolne kiiljas tööriist, Keenia

1 mln aasta eest

Tõendid lõkketule kasutamisest, Lõuna-Aafrika

500 000 aasta eest

Liittööriistad: kiviotsad puuvarrel, Lõuna-Aafrika

164 000 aasta eest

Kuumtöödeldud kivitööriistad, Lõuna-Aafrika

100 000 aasta eest

Graveeritud ooker, Lõuna-Aafrika

77 000 aasta eest

Putukaid tõrvav magamismatt, Lõuna-Aafrika

71 000 aasta eest

Viskerelvaotsad, Lõuna-Aafrika

43 000 aasta eest

Muusikariistad, flöödid, Saksamaa

Kahe aasta eest leidis arheoloog Lyn Wadley Lõuna-Aafrikast, 40 kilomeetri kauguselt Durbanis linnast, kus tema ja Witwatersrandi ülikooli arheoloogid juba 1990. aastatel taasavastatud Sibudu koopas pea saja tuhande aasta eest elanud inimeste jälgi otsisid, kummalise materjalikihi. See meenus valkjat soonilist taimset materjali.

Wadley, kes oma arheoloogitöös otsis inimese tunnetuse jälgi, aias leius ära tundvat iidse magamismati jäänukit. Muidugi võisid need taimed olla lihtsalt tuulest kokku kantud, kuid asi väärus kontrollimist.

Ettevõtmine väärus vaeva ja 2011. aasta detsembris teatasid Wadley ja tema kolleegid ajakirjas Science, et paljude eri liikide puude lehtedest põimitu

Inimtunnetuse aluseks peetakse sümboleid – ütled tuli, mõtled sööki.

ongi 77 000 aasta vanune magamismatt. 50 000 aastat vanem kui senini leitud samalaadne ese. Wadley tegi kindlaks, et taimelised, millest matt valmistati, pärinesid Lõuna-Aafrikas kasvavalt madalakasvuliselt küdoonialt nimega *Cryptocarya woodii*, kus elutsevad moskiitode vastu tõhusaks kaitseks olevad putukad ja tõugud.

Sibudu koopast on leitud ka väikeste antilopide püüni-seid, kaunistatud oda- ja nooleotsi, kuid üheks ootamatumaks leiuks on jäljed keerulise koostisega liimide, millega neidsamu relvaotsi puuvarte külge kleebiti. Sedalaadi liime õnnestus arheoloogidel valmistada, kui nad kuu-

41 000 aasta eest
Koopamaalid, Hispaania

mutasid ookriosakesi taimevaidkudega. „Sibudu elanikud olid üsna asjatundlikud keemikud, alkeemikud ja pürotehnikud juba 70 000 aasta eest,” järel-dasid Wadley ja tema kolleegid ajakirjas Science.

Sibudu koopaleiud pole ainsad, mis kõnelevad inimese sadade aastatuhandete tagusest loovusest. Samuti Lõuna-Aafrikas asuva Blombi koopa rahvas tundis nii ehtekunsti kui ka kudumist 100 000 aasta eest, Pinnacle Pointis elasid insenerid, kes töötlesid kiviriistu kuumusega juba 164 000 aastat tagasi. Itaalia Firenze ülikooli arheoloogid avastasid, et meie lähisugulased neandertallased, kes kolisid Euroopasse umbes 300 000 aasta eest, leiutasid vähemalt 200 000 aasta eest kase-tohuvaigust liimi, et kinnitada kiviterasid puuvarte külge.

Uurides iidseid inimlaste koljusid ja võrreldes neid meie lähisugulaste šimpanside ning bonobodega, kes lahknesid meie liinist umbes kuue miljardi aasta eest, on selgunud, et inimlaste aju on muudkui suurenenud. See tähendab, et juba 100 000 aastat tagasi oli ajus umbes 100 miljardit neuronit ning nendevahelisi ühendusteid 165 000 kilomeetri jagu. Samal ajal suurenes prefrontaalne ajukoos, mis võimaldas keerulisemaid ühendusi.

Loovuse saladus on võime analooge tootvaks vabaks assotsiatsiooniks. Kuid sellest olekust peab aju lülitama ümber vaikemoodi. Meie eelkäijad pidid seda õppima, muutes dopamiini või teiste neurotransmitterite kontsentratsiooni. Ainuüksi suuremast ajast loovusel abi ei ole, lihtsalt tuleb osata aju analüütilise ja assotsiatiivse moodi vahel ümber lülitada. ●

40 000 aasta eest
Kujukeseid, Saksamaa

40 000 aasta eest
Õmblusnõelad, Venemaa

Graafika: Raimo Reiman